

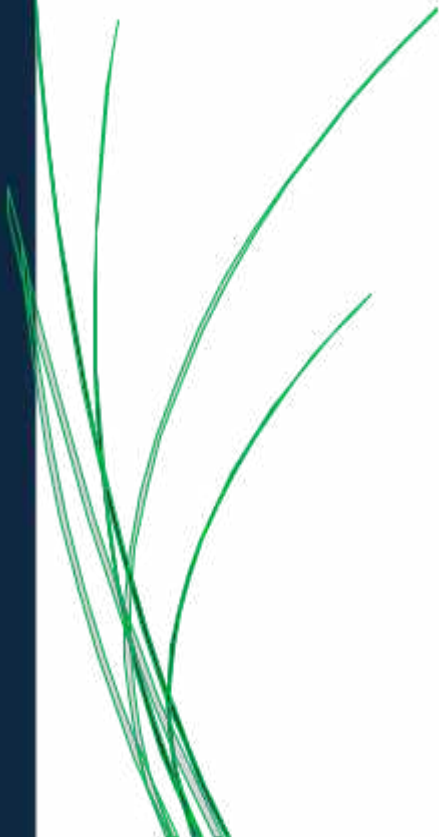

rijksuniversiteit
 groningen

Publieke waarden in de Tiny House gemeenschap:

WvdBwjk

4-7-2026

Voorwoord

Voor u ligt het bestuurskundig onderzoeksrapport over de waarden die door de gemeente Groningen en de bewoners van Woldwijk worden toegekend aan het Tiny House project in Woldwijk. Dit onderzoek is uitgevoerd in het kader van onze bacheloropleiding Juridische Bestuurskunde aan de Rijksuniversiteit Groningen en vormt de afronding van onze opleiding. De afgelopen periode stond in het teken van literatuuronderzoek, documentanalyse, interviews, en enquête, en het analyseren van deze resultaten. Door gesprekken te voeren met bewoners, betrokkenen van Woldwijk en vertegenwoordigers van de gemeente Groningen hebben wij niet alleen inzicht gekregen in de waarden die aan het project worden toegekend, maar ook in de kansen en uitdagingen die samenhangen met een mogelijke permanente toekomst van Woldwijk. Deze gesprekken hebben ons een uniek inkijkje gegeven in een niet alledaagse, maar bijzondere woonvorm. Wat ons daarbij vooral opviel, was het onderlinge vertrouwen tussen de bewoners van Woldwijk en de gemeente Groningen. Het was mooi om te zien hoe beide partijen, ondanks soms verschillende belangen en perspectieven, gezamenlijk nadenken over de toekomst van het project.

De totstandkoming van dit onderzoek was niet mogelijk geweest zonder de bijdrage van verschillende personen. Allereerst willen wij onze begeleider, dr. B. (Barbara) Brink, bedanken voor haar begeleiding, kritische feedback en betrokkenheid gedurende het onderzoeksproces.

Daarnaast willen we de heer Jelle Dam, secretaris van het bestuur van Woldwijk, hartelijk bedanken voor zijn bereidheid om mee te denken over het onderzoek en voor zijn ondersteuning bij het leggen van contacten binnen Woldwijk. Ook willen wij de heer Chris Myles, opdrachtgever en contactpersoon vanuit de gemeente Groningen, bedanken voor het vertrouwen, de mogelijkheid om onderzoek te doen naar dit actuele en maatschappelijk relevante vraagstuk en de waardevolle inzichten die hij tijdens het interview met ons heeft gedeeld.

Verder gaat onze dank uit naar mr. A. (Ina) Middelkamp voor haar hulp bij het in contact brengen met de betrokkenen binnen het project.

Tot slot willen wij alle bewoners van Tiny House, Landjegoed en Staatjevrij bedanken die bereid waren hun ervaringen, ideeën en toekomstvisies met ons te delen. Hun openheid heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan dit onderzoek.

Met trots bieden wij dit onderzoeksrapport aan. Wij hopen dat de resultaten en aanbevelingen een waardevolle bijdrage leveren aan de verdere ontwikkeling van Woldwijk.

Met vriendelijke groet,

Annelien Greydanus, Hanady Ali, Matthijs van den Eelaart, Nanna Kuin, Robert van Dompsele, Tim Lange.

Groningen, 4 juli 2026.

Samenvatting

Dit onderzoek richt zich op het project Woldwijk in Ten Boer, gemeente Groningen. Woldwijk is een duurzaam wooninitiatief en is ontstaan vanuit de wens van de gemeente Ten Boer om op het stuk grond in Ten Boer een project te starten dat gericht is op duurzaamheid. Sinds 2016 is deze grondeigendom van de coöperatie Woldwijk en staan er ongeveer 80 tiny houses op het park.

De aanleiding voor het onderzoek is de wens van de gemeente Groningen (waar gemeente Ten Boer in op is gegaan) om te onderzoeken of het huidige tijdelijke project een permanent karakter kan krijgen. De centrale onderzoeksvraag luidt: Welke publieke waarden worden door de gemeente Groningen en de bewoners van Woldwijk toegekend aan het project Woldwijk en in hoeverre veranderen deze waarden wanneer het project een permanent karakter krijgt?

Om deze vraag te beantwoorden is gebruikgemaakt van een combinatie van documentanalyse, literatuuronderzoek, interviews en een enquête. Voor het onderzoek zijn vijftien bewoners van de drie deelgebieden van Woldwijk geïnterviewd. Daarnaast is een interview afgenomen met een betrokken gemeenteambtenaar en zijn relevante gemeentelijke beleidsdocumenten geanalyseerd. De enquête diende als aanvulling op de interviews.

Uit de analyse van gemeentelijke documenten en het interview met de gemeente blijkt dat de gemeente Groningen aan Woldwijk vooral waarden toekent als duurzaamheid, maatschappelijke meerwaarde, burgerparticipatie en ruimte voor innovatieve woonvormen. Financiële haalbaarheid speelt eveneens een rol, maar lijkt in de praktijk ondergeschikt aan de maatschappelijke bijdrage die het project levert aan Ten Boer en omstreken.

De interviews en enquêteresultaten laten zien dat bewoners Woldwijk vooral waarderen vanwege de gemeenschap, duurzaamheid, ecologisch wonen, autonomie en de vrijheid om zelf te bouwen. Opvallend is dat deze waarden sterk met elkaar verweven zijn. Bewoners kiezen niet uitsluitend voor een duurzame woning of een betaalbare woonvorm, maar voor een bredere manier van leven waarin natuur, gemeenschap, zelfstandigheid en bewust omgaan met ruimte en middelen samenkomen.

De resultaten wijzen erop dat de waarden van de gemeente en de bewoners in belangrijke mate overeenkomen. Zowel de gemeente als de bewoners hechten veel waarde aan duurzaamheid, maatschappelijke meerwaarde en gemeenschapsvorming. Bewoners leggen daarbij meer nadruk op autonomie, flexibel bouwen en de dagelijkse praktijk van samenleven, terwijl de gemeente vooral kijkt naar de bredere maatschappelijke betekenis van het project.

Een belangrijk onderdeel van het onderzoek richt zich op de invloed van de tijdelijke status van Woldwijk. Uit de interviews blijkt dat veel bewoners de tijdelijkheid in de dagelijkse praktijk nauwelijks ervaren. Tegelijkertijd verwachten vrijwel alle respondenten dat een permanente status gevolgen zal hebben voor het project. Deze gevolgen worden overwegend positief beoordeeld. Permanentie wordt vooral geassocieerd met meer zekerheid, rust en de mogelijkheid om verder vooruit te kijken. Bewoners verwachten hierdoor meer te kunnen investeren in hun woning, de leefomgeving en duurzame voorzieningen. Tegelijkertijd laat het onderzoek zien dat het behoud van deze waarden niet vanzelfsprekend is. Bewoners wijzen op mogelijke risico's, zoals marktwerking, stijgende woningwaarden en speculatie. Daarnaast kunnen sociale spanningen ontstaan doordat bewoners dicht op elkaar wonen, werken en leven. Ook bestaat de zorg dat strengere regelgeving ten koste kan gaan van de vrijheid om zelf te bouwen en te experimenteren.

De resultaten wijzen erop dat de waarden van de gemeente en de bewoners in belangrijke mate overeenkomen. Zowel de gemeente als de bewoners hechten veel waarde aan duurzaamheid, maatschappelijke meerwaarde en gemeenschapsvorming. Bewoners leggen daarbij meer nadruk op autonomie, flexibel bouwen en de dagelijkse praktijk van samenleven, terwijl de gemeente vooral kijkt naar de bredere maatschappelijke betekenis van het project.

Op basis van het onderzoek kan worden geconcludeerd dat een permanente status door bewoners niet wordt gezien als een bedreiging voor de identiteit van Woldwijk, maar juist als een kans om de bestaande waarden verder te ontwikkelen. Om deze waarden te blijven garanderen, is het van belang dat vooraf duidelijke afspraken worden gemaakt over betaalbaarheid, regelgeving, ruimte voor flexibel bouwen, gemeenschapsvorming en bescherming tegen speculatie. Zo kunnen vroegtijdig maatregelen genomen worden tegen de belangrijkste risico's van permanentie.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	2
Samenvatting.....	3
Hoofdstuk 1: Inleiding.....	8
1.1 Aanleiding.....	8
1.2 Doelstellingen onderzoek.....	9
1.3 Afbakening.....	10
1.4 Leeswijzer.....	10
Hoofdstuk 2: Methodologie.....	11
2.1 Verantwoording.....	11
2.2 Onderzoeksopzet.....	11
2.3 Dataverzameling.....	12
2.4 Validiteit en betrouwbaarheid.....	13
2.5 Analyse van de data.....	14
Hoofdstuk 3: Context en theoretisch kader.....	15
3.1 Context van Woldwijk.....	15
3.1.1 Historische context.....	15
3.1.2 Juridische context.....	16
3.1.3 Waarden.....	17
3.2 Theoretisch Kader: Duurzaamheid, Autonomie en Gemeenschap in de Tiny House-beweging.....	18
3.2.1 Tiny houses als duurzame, autonome en sociale woonvorm.....	18
3.2.2 Kritische kanttekeningen en structurele uitdagingen.....	21
3.2.3 Tijdelijkheid als begrenzing, permanentie als potentie.....	23
3.2.4 Conclusie.....	24
Hoofdstuk 4: Resultaten.....	25
4.1 welke waarden kent de gemeente Groningen toe aan Woldwijk?.....	25
4.1.1 Raadsvoorstel 2014.....	26
4.1.2 Raadsvoorstel 2015.....	27
4.1.3 Huidige perspectief van de gemeente.....	27
4.1.4 Conclusie.....	28

4.2 Welke waarden kennen de bewoners van Woldwijk toe aan Woldwijk?.....	28
4.2.1 Waarom wonen bewoners in Woldwijk?.....	29
4.3 Welke invloed hebben de tijdelijke status van Woldwijk en een mogelijke permanentie op de waarden die bewoners aan het project toekennen?.....	32
4.3.1 Conclusie.....	35
Hoofdstuk 5: Analyse.....	36
5.1 In hoeverre komen de waarden van de gemeente overeen met die van de bewoners van Woldwijk of verschillen zij van elkaar?.....	36
5.1.1 Overeenkomsten in waarden.....	36
5.1.2 Andere invulling van de waarden.....	37
5.1.3 Verschil in prioriteiten.....	37
5.1.4 Verschillen in waarden.....	38
5.1.5 Conclusie.....	38
5.2 Hoe kunnen de bestaande waarden en sociale structuren van Woldwijk worden behouden en versterkt bij een mogelijke overgang naar permanentie?.....	38
5.2.1 Financiële autonomie.....	38
5.2.2 Van maintaining tot reframing.....	39
5.2.3 Sociale duurzaamheid.....	40
5.2.4 Het greening-effect.....	41
5.2.5 Zelfbouw, gemeenschap en de grenzen van regelgeving.....	42
5.2.6 Financiële toegankelijkheid.....	43
5.2.7 Conclusie.....	43
Hoofdstuk 6: Conclusie.....	44
6.1 Conclusie.....	44
6.2 Discussie.....	45
6.3 Aanbevelingen.....	46
Literatuurlijst.....	47
Literatuur:.....	47
Bijlagen.....	49
Bijlage 1: Datamanagementplan.....	49
Bijlage 2: Verwerking van persoonsgegevens.....	53
Bijlage 3: Interviewvragen.....	55
Bijlage 4: Codeerlijst.....	56

Bijlage 5: Poster.....	58
Bijlage 6: QR-Code.....	59
Bijlage 7: Enquête.....	60

Hoofdstuk 1: Inleiding

De inleiding bestaat uit een aanleiding van het project (1.1), gevolgd door de beschrijving van de doelstellingen van dit onderzoek (1.2) en de mate waarin we afbakenen (1.3). Tot slot is er een leeswijzer opgenomen (1.4).

1.1 Aanleiding

In het dorp Ten Boer, onderdeel van de gemeente Groningen, is Woldwijk, een tijdelijk tiny house-project gerealiseerd. De gemeente onderzoekt momenteel of deze woonvorm ook een permanente plaats kan krijgen binnen de toekomstige gebiedsontwikkeling. In dit onderzoek wordt onderzocht welke waarden momenteel aan het project worden toegekend en in hoeverre deze waarden veranderen wanneer het project een permanent karakter krijgt. Daarbij wordt aangesloten bij het begrip publieke waarde zoals ontwikkeld door Mark H. Moore, die publieke waarde omschrijft als de maatschappelijke meerwaarde die publieke organisaties creëren op basis van wat burgers waardevol vinden, binnen een balans van maatschappelijke doelen, legitimiteit en uitvoeringscapaciteit.¹

In Nederland bestaat geen algemeen geldende definitie van een *tiny house*; verschillende gemeenten hanteren uiteenlopende omschrijvingen. Ook de gemeente Groningen en de voormalige gemeente Ten Boer geven in hun beleid geen expliciete definitie van wat onder een tiny house wordt verstaan. Voor dit onderzoek sluiten wij ons aan bij de definitie zoals gebruikt in de Handreiking Tiny Houses. Een praktische gids voor de technische toets die voldoet aan de eisen van het Besluit bouwwerken leefomgeving. In deze leidraad worden tiny houses opgevat als kleine, volwaardige en vrijstaande woningen van maximaal ongeveer 50 m². Deze zijn ontworpen voor permanente bewoning en met een zo klein mogelijke ecologische voetafdruk. Tiny houses kunnen verplaatsbaar zijn of op een vaste fundering staan. Het gaat in beide gevallen om permanente bewoning, waarbij bewoners op het adres staan ingeschreven.²

Wanneer je de motivering achter verschillende tiny house-projecten in Nederlandse gemeenten naast elkaar legt, vallen een aantal terugkerende kernpunten op. Gemeenten benadrukken vooral duurzaam bouwen, het verkleinen van de ecologische voetafdruk en het bieden van alternatieve woonvormen die aansluiten bij veranderende woonwensen en leefstijlen. Deze uitgangspunten zijn duidelijk zichtbaar in de wijze waarop gemeenten hun tiny house-beleid vormgeven. Zo stelt de gemeente Medemblik dat tiny houses bedoeld zijn om betaalbaar, duurzaam en bewust te wonen, met minder spullen, meer vrijheid en vaak binnen een kleinschalige gemeenschap. Dit sluit aan bij de bredere filosofie van de tiny house-beweging, waarin eenvoud, duurzaamheid en een minimalistische leefstijl centraal staan.³

Een vergelijkbare motivatie is terug te zien bij de gemeente West Betuwe, die tiny houses omschrijft als een flexibele, tijdelijke oplossing om de druk op de woningmarkt te verkleinen. Daarbij benadrukken zij dat deze woonvorm is ontstaan voor en door mensen die zo duurzaam mogelijk willen wonen en leven.⁴

Bij de gemeente Olst-Wijhe, waar een permanent tiny house-park is gerealiseerd, ligt de nadruk vooral op het creëren van een groene, duurzame wijk. Hier worden natuur-inclusief,

¹ Moore 1995.

² Vereniging Bouw- en Woningtoezicht Nederland 2022.

³ Gemeente Medemblik 2024.

⁴ Beleidsregels Tiny Houses West Betuwe 2023.

circulair en energieneutraal bouwen gecombineerd met bewonersparticipatie, zelfbouw en een gevarieerd aanbod aan woninggroottes. De motivatie is daarmee breder dan alleen het oplossen van woningdruk; het gaat om een integrale duurzame gebiedsontwikkeling.⁵

Ook bij de voormalige gemeente Ten Boer (sinds 2019 onderdeel van de gemeente Groningen) is duurzaamheid een belangrijk uitgangspunt. Naast duurzaamheid zijn de initiatieven gericht op het leveren van meerwaarde voor de inwoners van Ten Boer, deze gaan gepaard met een jaarlijkse huurbetaling aan de gemeente.⁶

Voor het gebied Woldwijk was oorspronkelijk woningbouw voorzien. Als gevolg van de economische crisis is deze ontwikkeling echter niet tot uitvoering gekomen.⁷ In aansluiting hierop heeft een afwaardering van ruim € 7,8 miljoen plaatsgevonden, waarvoor de gemeente Ten Boer een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds heeft aangevraagd.⁸ Het tiny house initiatief is mede opgezet om het gebied alsnog een functie te geven en inkomsten te genereren, terwijl tegelijkertijd wordt ingezet op duurzaamheid.

Het project Woldwijk bestaat uit drie deelgebieden, Tiny Houses, Landjegoed en Staatjevrij, die elk een eigen vorm van samenleven kennen en daarmee waarschijnlijk ook verschillende waarden vertegenwoordigen. Zo beschikt Landjegoed over een gemeenschappelijke woonkamer en eten bewoners van Staatjevrij regelmatig samen. Dit geldt niet voor Tiny Houses. Ook in praktische afspraken zijn verschillen zichtbaar: bij Tiny Houses geldt bijvoorbeeld dat bewoners in principe geen auto's op de paden gebruiken, terwijl bij Landjegoed wel auto's worden gezien. In dit onderzoek wordt nagegaan in hoeverre deze verschillen in organisatie en leefwijze ook leiden tot uiteenlopende waarden. Daarbij is relevant dat de drie deelgebieden momenteel afzonderlijke vergaderingen hebben, naast een overkoepelende bijeenkomst. Bij een eventuele permanente situatie, zal één gezamenlijke vergadering ontstaan. Juist daarom is het belangrijk om de waarden van alle drie de deelgebieden zorgvuldig in kaart te brengen, zodat deze in een toekomstige gezamenlijke structuur goed worden meegenomen.

1.2 Doelstellingen onderzoek

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de publieke waarden die verbonden zijn aan het Tiny house-project in Woldwijk. Daarbij wordt zowel onderzocht welke publieke waarden de gemeente Groningen aan dit project toekent, als welke waarden de bewoners van Woldwijk eraan toekennen. Vervolgens zullen we onderzoeken in hoeverre deze gevonden waarden veranderen wanneer het project een permanent, in plaats van een tijdelijk, karakter krijgt.

Deze doelstelling heeft geleid tot de volgende onderzoeksvraag:

Welke publieke waarden worden door de gemeente Groningen en de bewoners van Woldwijk toegekend aan het project Woldwijk, en in hoeverre veranderen deze waarden wanneer het project een permanent karakter krijgt?

Dit onderzoek beoogt daarmee een inhoudelijke bijdrage te leveren aan de beleidsevaluatie van het project Woldwijk, gedaan door de gemeente Groningen. De onderzoeksresultaten kunnen ondersteuning bieden aan de gemeente bij de afweging hoe het project inderdaad

⁵ Gemeente Olst-Wijhe 2019.

⁶ Gemeente Ten Boer intentieovereenkomst 2017.

⁷ 'Projectpagina Woldwijk', regiogroningenassen.nl.

⁸ Raad voor de financiële verhoudingen 2015.

een permanent karakter zou kunnen krijgen en of het project inderdaad een permanent karakter zou moeten krijgen.

1.3 Afbakening

Om de uiteindelijke onderzoeksvraag te beantwoorden, zullen we de onderstaande deelvragen behandelen. Deze deelvragen vormen gezamenlijk de context en beantwoording voor dit onderzoek:

1. *Welke waarden kent de gemeente Groningen toe aan Woldwijk?*
2. *Welke waarden kennen de bewoners van Woldwijk toe aan Woldwijk?*
3. *Welke invloed hebben de tijdelijke status van Woldwijk en een mogelijke permanentie op de waarden die bewoners aan het project toekennen?*

Het onderzoeksgebied betreft de wijk Woldwijk in het dorp Ten Boer, gemeente Groningen. Woldwijk bestaat uit drie deelgebieden: Tiny Houses, Landjegoed en Staatjevrij. Het onderzoek richt zich uitsluitend op het terrein van Woldwijk. Andere functies op het terrein, zoals het ouderencentrum Innersdijk en de eventuele overname van de boerderij door het bestuur bij een permanente status, worden niet behandeld in dit onderzoek.

De interviews zijn daarom afgenomen op het terrein van Woldwijk. Omdat de wijk uit drie deelgebieden bestaat, is gestreefd naar een spreiding van respondenten over deze gebieden.

De onderzoeksobjecten in dit rapport bestaan uit de bewoners van de tiny houses in Woldwijk. Wij richten ons verder niet op de inwoners van de gemeente Groningen, zoals bijv. omwonenden in Ten Boer of bewoners van Innersdijk. Ook overheidsorganisaties buiten de gemeente Groningen om worden niet behandeld en maatschappelijke en economische partijen evenmin. Voor deze afbakening is bewust gekozen, omdat het onderzoeken van andere objecten de reikwijdte van dit onderzoek te groot zou maken. Dit zou ten koste gaan van de diepgang.

Onze dataverzameling strekt zich over de periode van 1 april t/m 1 juli 2026. Op 11 en 12 mei 2026 is de enquête verspreid. Op donderdag 21 mei zijn de interviews afgenomen en de week daarop is een nieuw interviewmoment geweest. Waar er in dit rapport wordt verwezen naar de *gemeente*, dan wordt daar de gemeente Groningen als overheidsorgaan mee bedoeld. Verwijzen we naar de *inwoners van de gemeente*, dan staat dat als zodanig genoteerd.

1.4 Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit zes hoofdstukken. Na deze inleiding wordt in hoofdstuk 2 de methodologie van het onderzoek beschreven. Hierin wordt ingegaan op de onderzoeksopzet, de gebruikte onderzoeksmethoden, de wijze van dataverzameling en de analyse van de verzamelde gegevens.

Hoofdstuk 3 behandelt de context van het onderzoek en het theoretische kader. Eerst wordt de achtergrond van het project Woldwijk beschreven, waarna relevante theorieën en wetenschappelijke inzichten over publieke waarden, duurzaamheid, autonomie en gemeenschap binnen de gemeenschap worden besproken.

In hoofdstuk 4 worden de onderzoeksresultaten gepresenteerd. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de publieke waarden die de gemeente Groningen aan Woldwijk toekent, de waarden die bewoners aan het project verbinden en de invloed van een mogelijke permanente status op deze waarden.

Hoofdstuk 5 bevat de analyse van de onderzoeksresultaten. Hier worden de bevindingen uit hoofdstuk 4 gekoppeld aan het theoretisch kader en wordt geanalyseerd in hoeverre de waarden van de gemeente en de bewoners overeenkomen en hoe deze zich verhouden tot een mogelijke permanente toekomst van Woldwijk.

Tot slot worden in hoofdstuk 6 de onderzoeksvraag en deelvragen beantwoord in de conclusie. Daarnaast worden aanbevelingen gedaan voor de gemeente Groningen en Woldwijk en wordt kort gereflecteerd op het onderzoek. De gebruikte literatuur en de bijlagen zijn achteraan het rapport opgenomen.

Hoofdstuk 2: Methodologie

Dit hoofdstuk beschrijft de methodologische aanpak van dit onderzoek. Eerst wordt de onderzoeksbenadering verantwoord (2.1), waarbij de keuze voor een kritisch-theoretische evaluatie en een mixed-method structuur wordt toegelicht.). Vervolgens gaat deze in op de onderzoeksopzet (2.2). Daarna wordt de dataverzameling uiteengezet, bestaande uit interviews en een enquête (2.3) en worden de kwaliteit van het onderzoek, met aandacht voor validiteit, betrouwbaarheid en ethische aspecten behandeld (2.4). Tot slot wordt de analyse van de verzamelde data beschreven (2.5).

2.1 Verantwoording

Dit rapport betreft een evaluatie van het tiny house-project in Woldwijk. Hierbij onderzoeken we welke waarden de inwoners van Woldwijk en de gemeente Groningen toekennen aan het project en of die waarden veranderen in het geval het een permanent project wordt. We hebben hierbij gekozen voor de kritisch theoretische evaluatie benadering. Dit houdt in dat we niet alleen kijken of het oorspronkelijke doel bereikt is, maar ook kijken naar of het project misschien juist heel andere doelen dient.⁹ Daarnaast is er literatuuronderzoek gedaan om de context te kunnen beschrijven en andere informatie die niet uit de andere methodes naar voren kwam te kunnen verzamelen.

Er is zowel gebruikgemaakt van beleidsstukken, beleidsnota's en raadsvoorstellen van decentrale overheden, als van rapporten, tijdschriften en andere literaire bronnen. Daarnaast hebben wij gesprekken gevoerd met ambtenaren binnen de gemeente die betrokken zijn bij dit project om deze publieke waarden verder in kaart te brengen en de eerste deelvraag te kunnen beantwoorden: *Welke waarden kent de gemeente Groningen toe aan Woldwijk?* Het analyseren van de gemeentelijke documenten hebben wij in de eerste weken van het project gedaan. De bevindingen uit deze analyse hebben wij vervolgens tijdens de gesprekken voorgelegd aan de ambtenaren. Door deze informatie aan te vullen met een enquête krijgen we een breder beeld van de ervaringen, opvattingen en publieke waarden rondom het project Woldwijk. Door het combineren van deze methodes verzamelen we gegevens die van belang zijn voor de evaluatie.

Daarnaast maken we in dit onderzoek gebruik van een mixed-method structuur. Dit betekent dat we zowel kwantitatieve als kwalitatieve methodes toepassen. De focus ligt op de kwalitatieve methode door middel van interviews, waarmee we dieper inzicht krijgen over welke waarden voor bewoners van Woldwijk van belang zijn. Deze methode hebben we gebruikt om deelvraag twee te kunnen beantwoorden: *welke waarden kennen de bewoners van Woldwijk toe aan Woldwijk?*

⁹ Kuindersma & Boonstra 2005.

Vervolgens is deelvraag drie beantwoord door een analyse te maken van de resultaten: *Welke invloed hebben de tijdelijke status van Woldwijk en een mogelijke permanentie op de waarden die bewoners aan het project toekennen?*

2.2 Onderzoeksopzet

Voor het kwalitatieve deel van ons onderzoek hebben we op locatie verschillende bewoners geïnterviewd. We hebben gekozen voor individuele gesprekken met 10 tot 15 mensen waarbij we een lijst van standaardvragen hebben afgenomen om als houvast te dienen tijdens het gesprek. Door individuele gesprekken af te nemen bieden we de respondenten een gelijke behandeling en zorgen we met de standaardvragen voor gelijkheid in antwoorden. Daarnaast hebben we de ruimte geboden om door te vragen of af te wijken wanneer dit nodig bleek te zijn. De interviews hebben we opgenomen en getranscribeerd. Hiervoor hebben we vooraf toestemming gevraagd aan de deelnemers.

In de interviews aan de bewoners van Woldwijk stelden we vragen om te achterhalen wat de waarden van project Woldwijk voor hen zijn. Daarna stelden we de vraag of zij zouden denken dat die waarden veranderen als het project permanent zou worden. Hierbij hebben we er rekening mee gehouden dat de bewoners waarschijnlijk niet snel iets negatiefs over zichzelf zouden zeggen. Omdat de bewoners een subjectief beeld geven van de woon- en leefsituatie en belang hebben bij een positief resultaat van dit onderzoek. We hebben geprobeerd een zo eerlijk mogelijk antwoord te krijgen op de vraag, door ook te vragen of andere bewoners misschien andere waarden zouden krijgen bij het permanent wonen.

Voor het kwantitatieve deel van het onderzoek hebben we een digitale enquête opgesteld. Deze bestaat voor een deel uit gesloten vragen, maar ook uit een paar open vragen. Dit betekent dat de enquête ook een kwalitatief karakter heeft. De enquête is bedoeld als aanvulling en controle op de interviews. De enquête geeft de mogelijkheid meer mensen te bevragen, hierdoor geeft dit een bredere kijk dan de interviews.

In de interviews aan de bewoners van Woldwijk stelden we vragen om te achterhalen wat de waarden van project Woldwijk voor hen zijn. Daarna stelden we de vraag of zij zouden denken dat die waarden veranderen als het project permanent zou worden. Hierbij hebben we er rekening mee gehouden dat de bewoners waarschijnlijk niet snel iets negatiefs over zichzelf zouden zeggen. Omdat de bewoners een subjectief beeld geven van de woon- en leefsituatie en belang hebben bij een positief resultaat van dit onderzoek. We hebben geprobeerd een zo eerlijk mogelijk antwoord te krijgen op de vraag, door ook te vragen of andere bewoners misschien andere waarden zouden krijgen bij het permanent wonen.

In de enquête hebben we ook gevraagd wat de belangrijkste waarden zijn van de respondenten. We hebben een lijst opgesteld met de meest voor de hand liggende waarden, waaronder in ieder geval de waarden van de gemeente. Zo kunnen we onderzoeken of de waarden van de gemeente en die van de bewoners van Woldwijk overeenkomen. Respondenten konden ook zelf waarden toevoegen als ze een andere waarde belangrijk vonden die niet in de lijst stond. Ook hebben we gevraagd waarom zij deze waarden belangrijk vinden. Op deze manier probeerden we de waarden van de tiny houses zo goed mogelijk in kaart te brengen.

2.3 Dataverzameling

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden is gebruikgemaakt van zowel enquêtes als interviews. De enquête had als doel om op een brede manier inzicht te krijgen in de waarden, opvattingen en ervaringen die onder bewoners leven. Hiermee kunnen patronen en algemene ontwikkelingen worden onderzocht. De interviews boden vervolgens ruimte om

dieper in te gaan op de achterliggende betekenissen, motivaties en ervaringen van bewoners. Op deze manier vullen beide methoden elkaar aan: de enquête zorgt voor breedte, terwijl de interviews meer diepgang bieden.

Voor het kwalitatieve deel van het onderzoek zijn verschillende bewoners van Woldwijk individueel geïnterviewd op locatie. We hebben gekozen voor individuele gesprekken met 10 tot 15 mensen waarbij we een lijst van standaardvragen hebben afgenomen om als houvast te dienen tijdens het gesprek. Door individuele gesprekken af te nemen bieden we de respondenten een gelijke behandeling en zorgen we met standaardvragen voor gelijkheid in antwoorden. Daarnaast hebben we de ruimte geboden om door te vragen of af te wijken wanneer dit nodig bleek te zijn. De interviews hebben we opgenomen en getranscribeerd. Hiervoor hebben we vooraf toestemming gevraagd aan de deelnemers.

Omdat Woldwijk is verdeeld in drie deelgebieden, streven we naar een spreiding van respondenten uit deze verschillende gebieden. Om ervoor te zorgen dat alle delen zo gelijkwaardig mogelijk worden gerepresenteerd, spraken we drie tot zes bewoners per deelgebied. Daarnaast werden één tot twee personen vanuit het bestuur geïnterviewd. De selectie van respondenten is gericht op het verkrijgen van verschillende perspectieven binnen het project. Het aantal interviews staat niet volledig vast, maar wordt mede bepaald door de opkomst op dat moment. Wij weten of er voldoende bewoners zijn gesproken wanneer er geen nieuwe thema's meer naar voren komen, informatie zich herhaalt en verschillen tussen antwoorden voldoende verklaard kunnen worden.

Om tenslotte het perspectief van de gemeente Groningen te vertegenwoordigen hebben we een interview afgenomen met een betrokken gemeenteambtenaar, Chris Miles. Hij is werkzaam bij de afdeling Wonen, Bijzondere Woonvormen, en fungeert voor dit project als contactpersoon voor Woldwijk.

Voor het kwantitatieve deel van het onderzoek hebben we een enquête opgesteld. Deze bestaat voor een deel uit gesloten vragen, maar ook uit een paar open vragen. Dit betekent dat de enquête ook een kwalitatief karakter heeft. De enquête is bedoeld als aanvulling en controle op de interviews. De enquête geeft de mogelijkheid meer mensen te bevragen, hierdoor geeft dit een bredere kijk dan de interviews.

De respondenten voor de interviews hebben we gevonden via onze contactpersoon vanuit het bestuur van de coöperatie. De enquête is verspreid via de gezamenlijke communicatiekanalen van Woldwijk. Op 11 mei is de enquête informeel gedeeld via een van de bestuurders en op 12 mei formeel via e-mail verspreid. Daarnaast werden op 21 mei QR-codes op locatie uitgedeeld en werden bewoners actief benaderd om deel te nemen aan het onderzoek. Door verschillende verspreidingsmethoden te combineren werd geprobeerd een zo breed mogelijke groep bewoners te bereiken.

2.4 Validiteit en betrouwbaarheid

Binnen kwalitatief onderzoek bestaat altijd het risico dat interviewers invloed uitoefenen op de antwoorden van respondenten, bijvoorbeeld door de manier van vragen stellen of door sociaal wenselijke antwoorden uit te lokken. De onderzoeksgroep is zich bewust van deze mogelijke vorm van bias en heeft dit gezamenlijk besproken voorafgaand aan de interviews. Door deze bewustwording proberen de onderzoekers zo neutraal mogelijk te interviewen. Daarnaast zijn de interviews door verschillende studenten afgenomen. Hierdoor ontstond variatie in interviewstijlen en perspectieven, wat kan bijdragen aan het verminderen van de beïnvloeding.

Tijdens de interviews is geprobeerd zo eerlijk mogelijke antwoorden te verkrijgen door niet alleen te vragen naar persoonlijke opvattingen, maar ook naar hoe bewoners denken dat anderen binnen Woldwijk hierover denken. Op die manier wordt geprobeerd sociaal wenselijke antwoorden zoveel mogelijk te beperken.

Ook in de enquête wordt aandacht besteed aan validiteit. Respondenten krijgen hierbij een lijst met waarden voorgelegd die aansluiten bij de waarden die eerder door de gemeente zijn benoemd. Daarnaast is ruimte geboden om zelf aanvullende waarden toe te voegen wanneer respondenten vinden dat belangrijke aspecten ontbreken. Ook wordt gevraagd waarom bepaalde waarden belangrijk worden gevonden. Hiermee wordt geprobeerd de verschillende publieke waarden rondom Woldwijk zo volledig mogelijk in kaart te brengen.

Met betrekking tot privacy en gegevensbeheer wordt zorgvuldig omgegaan met de verzamelde data. Dit doen wij volgens de voorgeschreven richtlijnen van de Rijksuniversiteit Groningen. Zo is er een datamanagementplan in dit onderzoek opgesteld. Aan het begin van elk interview hebben wij toestemming gevraagd en dit vastgelegd in een privacy formulier. De interviews zijn getranscribeerd zodat de gegevens systematisch kunnen worden geanalyseerd. Daarbij wordt vertrouwelijk omgegaan met de informatie van respondenten en worden persoonsgegevens zo veel mogelijk geanonimiseerd verwerkt of verwijderd.

2.5 Analyse van de data

Voor de analyse van de kwalitatieve data wordt gebruikgemaakt van thematische analyse.¹⁰ Deze analysemethode richt zich op het herkennen van terugkerende patronen, thema's en betekenissen binnen de verzamelde gegevens.

De analyse van de interviews verloopt in verschillende stappen. Na afname zijn de interviews eerst getranscribeerd met behulp van Whisper. Daarna zijn de transcripties gecodeerd in Atlas.ti. Hierbij maakten wij gebruik van een combinatie van deductieve en inductieve codering.

Bij de deductieve codering wordt gewerkt met thema's die vooraf zijn opgesteld op basis van de onderzoeksvraag en de literatuur over publieke waarden. Tegelijkertijd blijft er ruimte voor inductieve codering, waarbij nieuwe thema's uit de interviews zelf naar voren kunnen komen. Op die manier kunnen ook waarden worden meegenomen die vooraf nog niet waren voorzien. Door deze aanpak sluit de analyse zowel aan bij het theoretisch kader als bij de perspectieven van de respondenten zelf. Tijdens het coderen is er gebruikgemaakt van zowel manifest als latent coderen om de interviews zowel zichtbaar en feitelijk te analyseren en dieper te analyseren naar emotie en onderliggende betekenis. Hieruit is het codeerschema gevormd (zie bijlage).

¹⁰ Braun & Clarke 2021.

Hoofdstuk 3: Context en theoretisch kader

Dit hoofdstuk behandelt verschillende contexten die relevant zijn voor het project Woldwijk (3.1). Deze contexten zijn verder onderverdeeld in subparagrafen. Ten slotte wordt het theoretisch kader behandeld (3.2), dat ingaat op duurzaamheid, autonomie en gemeenschap binnen de tiny house-beweging.

3.1 Context van Woldwijk

Eerst wordt de historische context uiteengezet (3.1.1), die de achtergrond vormt voor het ontstaan van het project. Daarna komt de juridische context aan de orde (3.1.2), met aandacht voor de juridische overwegingen en obstakels die het project heeft gekend. Tot slot worden in paragraaf 3.1.3 de drie voorwaarden besproken die de gemeente aan Woldwijk heeft verbonden.

3.1.1 Historische context

Woldwijk is een duurzaam wooninitiatief in de gemeente Groningen. Het gebied Woldwijk bestaat uit ongeveer 39 hectare en werd in 2007 aangekocht door de toenmalige gemeente Ten Boer. Oorspronkelijk was het de bedoeling om het terrein te ontwikkelen als woningbouwlocatie, maar door de financiële crisis en de daaropvolgende woningbouwcrisis is dat plan niet doorgegaan. Daardoor kreeg het gebied tijdelijk een andere invulling: de grond werd verpacht voor agrarisch gebruik en een deel werd gebruikt als tijdelijke locatie voor zorginstelling Innersdijk. In 2014 ontstond binnen het gemeentebestuur van Ten Boer de wens om opnieuw te kijken naar de toekomst van het gebied en naar andere mogelijkheden voor de invulling ervan.¹¹

¹¹ 'Over Woldwijk', woldwijk.nl (geraadpleegd 19 april 2026).

Die heroriëntatie vormde het begin van Woldwijk. In 2014 werd een raadsvoorstel ingediend, waarin werd voorgesteld een jaar de tijd te nemen om het plan voor het gebied uit te werken. Daarbij stelde de gemeenteraad duidelijke voorwaarden. Zo moest het gebied meer opleveren dan de bestaande pacht, moest er ruimte zijn voor duurzame initiatieven en moest het project ook iets teruggeven aan de inwoners van Ten Boer. Vervolgens vonden er gesprekken plaats met raadsleden en werden in maart 2015 twee bijeenkomsten georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten konden inwoners, betrokkenen en geïnteresseerden ideeën uitwisselen over de toekomst van het gebied.¹²

Het idee voor Woldwijk ontstond uit een samenwerking tussen de gemeente, bewoners en initiatiefnemers die een duurzamere en meer gemeenschapsgerichte manier van leven wilden realiseren. In november 2015 stemde de gemeenteraad van Ten Boer in met het plan. Woldwijk ontving daarop een subsidie van Regio Groningen-Assen uit een fonds voor regionale en innovatieve projecten.

In juli 2016 werd de coöperatie Woldwijk opgericht. Later dat jaar droeg de gemeente de grond en de opstallen over aan de coöperatie. Dit moment wordt gezien als de officiële start van het project. Momenteel wonen er ongeveer tachtig mensen in Woldwijk. Zij zetten zich in voor een bewuster leven, met meer aandacht voor rust, natuur, zuinig omgaan met middelen en het centraal stellen van de gemeenschap.¹³

3.1.2 Juridische context

Op grond van het bestemmingsplan van gemeente Ten Boer dat gold ten tijde van de heroriëntatie van Woldwijk, kende het gebied een agrarische bestemming. Daarmee was het bouwen van tiny houses niet toegestaan. De initiatiefnemers van de tiny houses stonden hiermee voor een juridisch obstakel. Om dit obstakel te overbruggen, kwam de gemeente met het idee om een *'tijdelijke vergunning strijdig gebruik'* in te zetten. Via deze constructie ontstond de mogelijkheid om voor een periode van maximaal 10 jaar af te wijken van het bestemmingsplan, zodat de werkzaamheden alsnog konden worden toegestaan.¹⁴

Daarbij is er bewust voor gekozen om niet het bestemmingsplan zelf te wijzigen. Vooraf was namelijk nog onduidelijk welke activiteiten er zouden plaatsvinden, omdat de insteek van de gemeente juist was om in het gebied te experimenteren met duurzame en innovatieve initiatieven. De uitkomsten van het project waren daarmee nog onzeker, en dus wilde de gemeente eerst ervaring opdoen. Dit vroeg om een flexibele oplossing die experimentele vrijheid geeft, terwijl een bestemmingsplanwijziging een langdurige procedure is die vooral bedoeld is om een gebied een definitieve bestemming te geven. Een vrijstellingsvergunning was op deze manier een passende en logische beleidskeuze om het juridische obstakel te overbruggen.

Het bestemmingsplan was echter niet het enige obstakel. Vergunningaanvragen werden namelijk ook getoetst aan het Bouwbesluit, waarin technische eisen worden gesteld aan gebouwen en woningen. Ook op basis van deze regelgeving zouden tiny houses niet mogen worden gerealiseerd. Om ook dit obstakel te overbruggen werd er toestemming gegeven door het college van burgemeesters en wethouders om in deze specifieke situatie niet aan alle onderdelen van het Bouwbesluit te toetsen, en werden afwijkingen op basis van een goede motivering toegestaan.

¹² 'De geschiedenis van Woldwijk', woldwijk.nl (geraadpleegd 19 april 2026).

¹³ 'Over Woldwijk', woldwijk.nl (geraadpleegd 19 april 2026).

¹⁴ Gemeente Ten Boer beleidskader 2017.

Ondanks bovenstaande oplossingen restte er nog een obstakel. Een vrijstellingsvergunning regelde slechts dát er strijdige activiteiten mochten plaatsvinden, maar de daadwerkelijke ontplooiing van de activiteiten vereiste alsnog afzonderlijke vergunningen per activiteit. De doorlooptijd van dergelijke vergunningsprocedures stond op gespannen voet met het karakter van Woldwijk als proeftuin. Deze wordt namelijk gekenmerkt door creatieve processen van trial and error, waarvan de periode tussen bedenken en uitvoeren soms heel kort kan zijn. Een vergunningsprocedure is daarentegen een uitgebreid en langdurig proces. De gemeenteraad van Ten Boer achtte het ongewenst dat de bouwactiviteiten werden verhinderd door de blokkerende werking van wet- en regelgeving, aangezien de raad al had besloten dat er op het grondgebied Woldwijk voor een langere periode duurzame initiatieven zouden moeten worden ontplooid. Daarom was de raad van mening dat in het licht van dit project de wet- en regelgeving niet ‘naar de letter maar naar de geest’ moet worden beoordeeld. Dat betekent concreet dat bij vergunningverlening, voor activiteiten in Woldwijk, gemotiveerd mag worden afgeweken van wet- en regelgeving. Hierbij moeten wel enkele basiseisen ten aanzien van veiligheid en gezondheid in acht worden genomen.

Als gevolg hiervan werd besloten dat de coöperatieve vereniging Woldwijk, naast de vergunning voor het tijdelijk afwijken van het bestemmingsplan, een zogenaamde “koepelvergunning” mocht aanvragen. Deze unieke constructie zorgde ervoor dat er slechts één vergunning werd aangevraagd die voor meerdere activiteiten over het hele erf gold. Hiermee werd voorkomen dat er voor elke specifieke activiteit een losse vergunning moest worden aangevraagd. Dat zou het arbeidsintensief en complex maken, voor zowel de aanvragende partijen als de gemeente. Het zou lastig zijn om regie te voeren op de diverse voorgenomen “experimenteer-activiteiten”. De coöperatie gaf vervolgens deelvergunningen af aan individuele initiatiefnemers, die daarmee toestemming kregen om activiteiten op het erf te realiseren. Deze vergunningen zijn privaatrechtelijke overeenkomsten. Het verlenen van beide soorten vergunningen valt binnen de bevoegdheid van het college van B&W en vereist geen instemming van de provincie of de gemeenteraad. De bijzondere aard van de gehele vergunningsprocedure heeft ertoe geleid dat zowel het Reflectie Team Woldwijk als de gemeenteraad Ten Boer werden betrokken bij het vergunningsproces, zodat er wel naar de geest van de wet zou worden gehandeld.¹⁵

3.1.3 Waarden

Het gebied Woldwijk is door de gemeente bedoeld als een proeftuin voor verschillende duurzame initiatieven. Hierbij heeft de gemeente drie voorwaarden opgesteld waaraan de coöperatieve vereniging (CV) moet voldoen bij het verwezenlijken van hun initiatieven. De initiatieven moeten gericht zijn op duurzaamheid, ze moeten een maatschappelijke meerwaarde opleveren voor de inwoners van Ten Boer en er moet jaarlijks huur betaald worden aan de gemeente.¹⁶ Deze voorwaarden gelden dus ook voor het initiatief om tiny houses te bouwen op een deel van de grond.

Uit de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente en CV Woldwijk blijkt dat de gemeente verschillende perspectieven bedacht heeft waaraan de initiatieven zouden kunnen bijdragen. Hierbij worden bouw, energie, cultuur, educatie, natuur en milieu en biologische landbouw als belangrijkste genoemd.¹⁷ In een latere collegebrief worden nog meer doelen voor het project genoemd. Deze doelen lijken meer toegespitst op de tiny houses. Het gaat hier om de maatschappelijke doelstellingen over duurzaamheid, experimenteren met

¹⁵ Gemeente Ten Boer beleidskader 2017.

¹⁶ Gemeente Ten Boer beleidskader 2017.

¹⁷ Gemeente Ten Boer & CV Woldwijk 2016.

verschillende vormen van ruimtelijke ontwikkeling, vormen van intensieve participatie en zelfregie en het loslaten van regelgeving.¹⁸

De gemeente lijkt bij het project de waarde duurzaamheid dus voorop te stellen. De tiny houses zijn een goede kans om onderzoek te doen naar duurzaam bouwen en leven. Naast het belang voor duurzaamheid moet er een maatschappelijke meerwaarde zijn voor de omwonenden. De invulling van die maatschappelijke waarde wordt door de gemeente niet vastgesteld, maar dit zal voornamelijk om cultuur en educatie draaien.

De initiatiefnemers van de tiny houses in CV Woldwijk hebben zelf ook een visie over de waarden die het project oplevert. Zij noemen op hun website onder andere: duurzaam bouwen, collectiviteit, zorg voor elkaar en anderen en zelfbeheer en autonomie.¹⁹ De belangrijkste waarden voor de initiatiefnemers zijn dus net als voor de gemeente ook duurzaamheid en natuur en milieu, maar daarnaast vinden zij ook solidariteit met elkaar en zorg erg belangrijk.

3.2 Theoretisch Kader: Duurzaamheid, Autonomie en Gemeenschap in de Tiny House-beweging

Eerst wordt het onderwerp Tiny houses als duurzame, autonome en sociale woonvorm behandeld (3.2.1). Vervolgens worden kritische kanttekeningen en structurele uitdagingen (3.2.2) en tijdelijkheid als begrenzing, permanentie als potentie behandeld het verschil tussen de tijdelijkheid en permanentie uiteengezet (3.2.3). Ten slotte wordt afgesloten met een conclusie (3.2.4).

Om de ontwikkeling van Woldwijk als permanente woonvorm te begrijpen, is het noodzakelijk om eerst de theoretische fundamenteën van de tiny house-beweging te verkennen. In de literatuur wordt deze woonvorm niet alleen benaderd als een bouwkundig fenomeen, maar ook als een (complexe) wisselwerking tussen duurzaamheid, autonomie, sociale dynamiek en beleidskaders. Tiny houses worden daarbij gezien als meer dan een alternatief woningtype; zij vertegenwoordigen een bredere visie op wonen, leven en samenleven.

Tegelijkertijd laat de literatuur zien dat deze visie uiteenvalt in drie samenhangende perspectieven: tiny houses als duurzame, autonome en sociale woonvorm, de structurele kwetsbaarheden binnen de beweging, en de rol van tijdelijkheid en permanentie in het vormgeven van hun betekenis. Door deze perspectieven te ordenen ontstaat een helder kader waarin tiny houses niet alleen worden begrepen als fysieke objecten, maar als sociale en ideologische praktijken die afhankelijk zijn van hun duurzaamheidsambities, de mate van autonomie van bewoners, de kracht van gemeenschappen en de ruimte die planning biedt. Dit theoretisch kader vormt daarmee de basis voor de analyse van Woldwijk.

3.2.1 Tiny houses als duurzame, autonome en sociale woonvorm

De literatuur beschrijft de tiny house-beweging als een woonvorm die waarde creëert op ecologisch, economisch en maatschappelijk niveau. Tiny houses worden daarbij niet uitsluitend gezien als een fysieke oplossing voor woningvraagstukken, maar als een alternatieve manier van wonen waarin duurzaamheid, autonomie en gemeenschapsvorming elkaar versterken.

Een belangrijk uitgangspunt hiervoor is de Triple Bottom Line-benadering van Ford en Gomez-Lanier. Zij beschouwen duurzaamheid als een samenspel van drie onderling

¹⁸ College van B&W Groningen 2021.

¹⁹ 'Tiny houses Woldwijk', woldwijk.nl.

verbonden dimensies: milieu, maatschappij en economie. Volgens de auteurs is een project pas werkelijk duurzaam wanneer het niet alleen ecologische schade beperkt, maar tegelijkertijd sociale rechtvaardigheid en economische levensvatbaarheid op de lange termijn bevordert. Hiermee bekritisieren ze een beperkte focus op uitsluitend 'groen ontwerp' en benadrukken ze dat ontwerpkeuzes altijd ingebed zijn in bredere sociale en economische contexten.²⁰

Binnen deze benadering nemen milieuoverwegingen een centrale plaats in. De auteurs gaan ervan uit dat bewoners van Tiny Houses hun ecologische impact verkleinen door hun ruimtelijke voetafdruk aanzienlijk te beperken. Daarnaast vereist duurzaamheid volgens hen bewuste keuzes voor gezonde, gifvrije materialen en hoogwaardige, energiezuinige installaties. Deze aandacht voor materiaalgebruik is mede van belang vanwege de mogelijke gezondheidsrisico's van vervuilende stoffen binnenshuis. De concentratie van dergelijke stoffen kan binnen woningen twee tot vijf keer hoger liggen dan buiten. Vooral vluchtige organische verbindingen uit materialen zoals vloeren, lijmen en verven kunnen uiteenlopende gezondheidsproblemen veroorzaken. Ook energieverbruik speelt hierin een belangrijke rol, doordat energiezuinige installaties bijdragen aan een verdere vermindering van de ecologische impact.²¹

Naast de ecologische voordelen benadrukken Ford en Gomez-Lanier ook de economische waarde van tiny houses. Door hun beperkte omvang zijn deze woningen aanzienlijk goedkoper te bouwen dan een gemiddelde Amerikaanse woning. De lagere bouwkosten gaan bovendien gepaard met structureel lagere uitgaven voor verwarming, koeling en elektriciteit. Hierdoor ontstaat niet alleen financiële verlichting voor bewoners, maar wordt wonen ook toegankelijker voor mensen die moeite hebben om een conventionele woning te bekostigen.²²

Ook op maatschappelijk niveau zien Ford en Gomez-Lanier een belangrijke meerwaarde. De sociale dimensie van duurzaamheid richt zich op de relatie tussen de woning en haar omgeving. Vanuit dit perspectief worden tiny houses gezien als een mogelijke oplossing voor uiteenlopende maatschappelijke vraagstukken, zoals de opvang van daklozen en de huisvesting van grote aantallen mensen in dichtbebouwde stedelijke gebieden. Projecten zoals Boneyard Studios illustreren hoe tiny house-gemeenschappen kunnen functioneren als experimenten in samenwerking, sociale cohesie en duurzame leefvormen.²³

Naast duurzaamheid benadrukt de literatuur de waarde van autonomie. Wilson en Wadham beschrijven de keuze voor een tiny house als een actieve vorm van verzet tegen de heersende *culture of real estate*. In deze dominante cultuur is de woning verschoven van een recht op onderdak naar een financieel product of beleggingsobject, waarbij de woningmarkt fungeert als de primaire plek voor de verdeling van rijkdom. Volgens de auteurs proberen bewoners zich aan deze logica te onttrekken door wonen opnieuw te baseren op de gebruikswaarde van een woning in plaats van de marktwaarde.²⁴

Om dit proces te begrijpen onderscheiden Wilson en Wadham drie centrale processen: *reclaiming*, *maintaining* en *reframing*. Reclaiming verwijst naar het heroveren van zeggenschap over de eigen woonruimte door deze te onttrekken aan de logica van kapitaal en de financiële markt. Het is een poging om wonen opnieuw te baseren op de

²⁰ Ford & Gomez-Lanier 2017.

²¹ Ford & Gomez-Lanier 2017

²² Ford & Gomez-Lanier 2017

²³ Ford & Gomez-Lanier 2017

²⁴ Wilson & Wadham 2023

gebruikswaarde van de ruimte, in plaats van op de marktwaarde als financieel bezit. Maintaining beschrijft het voortdurende, relationele proces van het in stand houden van deze alternatieve woonvormen. Omdat tiny houses vaak buiten de reguliere woningmarkt functioneren, moeten bewoners voortdurend investeren in sociale netwerken en in de fysieke staat van hun woning om hun positie te behouden. Reframing gaat nog een stap verder: hierbij wordt de definitie van wonen zelf ter discussie gesteld. Een woning wordt daarbij niet langer gezien als financieel bezit, maar als een middel om fundamentele menselijke behoeften te vervullen en een leven te leiden dat gebaseerd is op persoonlijke waarden.²⁵

Deze autonomie krijgt volgens Wilson en Wadham verder vorm in de principes van *dweller-control* en *self-help*, ontleend aan het werk van Colin Ward. Ward stelt dat het individuele en sociale welzijn wordt bevorderd wanneer bewoners zelf de regie hebben over de belangrijkste beslissingen rond het ontwerp, de bouw en het beheer van hun woning. Volgens hem is het minder belangrijk wat een woning *is*, en veel belangrijker wat een woning *doet* in het leven van de bewoners. Het proces van zelfbouw speelt hierin een cruciale rol. Zelfbouw transformeert bewoners van passieve consumenten naar actieve deelnemers en vormgevers van hun eigen leefomgeving. Hieraan gekoppeld staat het concept *self-help*, dat door Wilson en Wadham niet wordt gezien als een politiek van individualisme, maar als een praktijk waarbij men zichzelf helpt door tegelijkertijd de burens en de gemeenschap te ondersteunen.²⁶

De waarde van tiny houses komt volgens de literatuur eveneens tot uiting in de sociale dynamiek binnen gemeenschappen waarin bewoners leven. In dit kader introduceren Mangold et al. concept van het *greening effect*: het verschijnsel waarbij het leven in een tiny house-gemeenschap de milieustandpunten en ecologische praktijken van bewoners in de loop van de tijd positief beïnvloedt. Dit effect laat zien dat de sociale context en de interpersoonlijke relaties binnen een groep fungeren als een krachtig middel voor het ontwikkelen van duurzamere leefwijzen.²⁷

Volgens het onderzoek wordt de mate waarin het gedrag van een bewoner milieuvriendelijker wordt, grotendeels bepaald door de aard van diens sociale netwerken en de mate van sociale integratie. Twee factoren spelen hierin een sleutelrol. De eerste is *centrality*, die de mate weerspiegelt waarin iemand sociaal verbonden is binnen de gemeenschap. Bewoners met een hoge centraliteit ervaren een sterkere invloed van de groep op hun dagelijks leven en zijn zich vaak meer bewust van de manier waarop de gemeenschap hun gedrag stuurt. De tweede factor is *attachment to place*, de emotionele verbondenheid met de locatie en de medebewoners. Een sterke binding gaat vaak samen met een grotere bereidheid om de heersende overtuigingen en praktijken van de gemeenschap over te nemen, inclusief die op het gebied van milieu.²⁸

In hechte gemeenschappen ontstaat bovendien een web van subtiele sociale verplichtingen en informele druk. Vrienden en burens voeden elkaars betrokkenheid voor het milieu en moedigen elkaar aan om een groenere levensstijl na te streven. Deze sociale dynamiek fungeert als een zachte stimulans die bewoners ertoe aanzet duurzame praktijken vaker te omarmen. De invloed van dit effect is vooral zichtbaar bij specifieke ecologische gedragingen. In bijna alle onderzochte gemeenschappen (90%) leidde de sociale context tot een toename in het zelf verbouwen van voedsel en werd composteren een gangbare praktijk.

²⁵ Wilson & Wadham 2023

²⁶ Wilson & Wadham 2023

²⁷ Mangold, Lee & Zschau 2023

²⁸ Mangold, Lee & Zschau 2023

Ook het delen van middelen met burens en het verminderen van autobezit of autogebruik nam significant toe door de invloed van de groep.²⁹

Tot slot benadrukken Mangold et al. dat het *greening effect* het meest duurzaam is wanneer gedragsveranderingen niet uitsluitend afhankelijk zijn van interpersoonlijke relaties, maar verankerd zijn in de fysieke en sociale infrastructuur van de plek. Gemeenschappelijke tuinen, gezamenlijke recyclingprogramma's en collectieve benaderingen van water- en energieverbruik verankeren duurzaam gedrag in de basis van de gemeenschap. Dergelijke systematische inspanningen leiden tot meer blijvende veranderingen dan gemeenschappen die niet over deze ondersteunende structuren beschikken.³⁰

Ook Shahab benadrukt de maatschappelijke waarde van tiny houses. Volgens hem kunnen tiny houses bijdragen aan een divers en betaalbaar woningaanbod wanneer zij structureel worden geïntegreerd in het ruimtelijke beleid. Door braakliggende percelen, verlaten eigendommen en voormalige industrieterreinen te benutten voor tiny house-gemeenschappen kunnen zij niet alleen bijdragen aan het verlichten van woningtekorten, maar ook stedelijk verval tegengaan. Daarmee laat de literatuur zien dat de waarde van de tiny house-beweging niet uitsluitend ligt in de woning zelf, maar ook in de bijdrage die zij kan leveren aan duurzame gebiedsontwikkeling en een veerkrachtiger woningaanbod.³¹

3.2.2 Kritische kanttekeningen en structurele uitdagingen

Hoewel de literatuur de tiny house-beweging beschrijft als een duurzame en veelbelovende woonvorm, plaatsen de verschillende auteurs ook belangrijke kritische kanttekeningen. Deze hebben betrekking op de manier waarop duurzaamheid wordt ingevuld, de juridische en financiële positie van tiny houses. De toegankelijkheid van de woonvorm en de beperkingen van gemeenschapsvorming. Gezamenlijk laten deze studies zien dat de maatschappelijke waarde van tiny houses niet vanzelfsprekend is, maar afhankelijk blijft van de wijze waarop de woonvorm wordt georganiseerd en ingebed in beleid en regelgeving.

Een eerste aandachtspunt betreft de invulling van duurzaamheid. Ford en Gomez-Lanier bekritiseren een beperkte benadering waarin duurzaamheid uitsluitend wordt gekoppeld aan milieuvriendelijke materialen of energiezuinige woningen. Volgens de auteurs reduceert het micro-perspectief duurzaamheid tot de fysieke eigenschappen van een gebouw, terwijl juist het macro-perspectief laat zien dat ecologische, sociale en economische dimensies onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Wanneer duurzaamheid uitsluitend wordt benaderd vanuit milieuwinst, gaat deze integrale benadering verloren.³²

Daarnaast plaatsen Ford en Gomez-Lanier een kritische kanttekening bij de manier waarop tiny houses in de praktijk worden gebruikt. Volgens de auteurs vereist duurzaam leven de ontwikkeling van langdurige praktijken en leefwijzen. Wanneer tiny houses voornamelijk worden gebruikt als tijdelijke overbrugging, vakantiewoning of middel om extra huurinkomsten te genereren, verliezen zij volgens de auteurs een belangrijk deel van hun duurzaamheidsclaim. In dergelijke situaties vormt de woning niet langer een uitdrukking van een bewuste, vereenvoudigde levensstijl, maar eerder een extra materieel bezit of een instrument voor kapitaalaccumulatie. Daarmee komt de onderliggende filosofie van de beweging onder druk te staan.³³

²⁹ Mangold, Lee & Zschau 2023

³⁰ Mangold, Lee & Zschau 2023

³¹ Shahab 2026

³² Ford & Gomez-Lanier 2017

³³ Ford & Gomez-Lanier 2017

Ook Wilson en Wadham wijzen op structurele kwetsbaarheden binnen de tiny house-beweging. Volgens de auteurs bevinden tiny houses zich vaak in een fysiek en juridisch grijs gebied: te permanent om als caravan te gelden, maar te klein of afwijkend om aan de eisen van een volwaardige woning te voldoen. Dit leidt tot een toestand van permanente liminaliteit, waarin bewoners voortdurend tussen wetten en regels moeten manoeuvreren en afhankelijk zijn van de tolerantie van burens of de welwillendheid van planningsinstanties om hun woonplek te behouden. Deze juridische onzekerheid maakt het lastig om tiny houses als volwaardige woonvorm te positioneren.³⁴

Daarnaast plaatsen Wilson en Wadham een kritische kanttekening bij de toegankelijkheid van de tiny house-beweging. Hoewel de beweging een hoopvol alternatief prefigureert, is het pad ernaartoe volgens hen vaak afhankelijk van sociaal en economisch kapitaal. Vooral mensen met een zekere mate van privilege, zoals een hogere opleiding, een stabiel inkomen of een sterk sociaal netwerk, beschikken over de middelen en positie om dit alternatieve pad te kiezen en de risico's van de liminale status te dragen. Hierdoor is de tiny house-beweging niet voor iedereen in gelijke mate toegankelijk.³⁵

Ook Mangold et al. plaatsen enkele belangrijke nuances bij de werking van het *greening effect*. Zo blijkt dat vooral het gedrag van bewoners verandert, terwijl hun individuele opvattingen minder gevoelig zijn voor sociale invloed. Veel bewoners hadden al een sterke milieubewuste instelling voordat zij naar de gemeenschap verhuisden; de gemeenschap helpt hen vooral om deze houding om te zetten in concrete acties.³⁶

Daarnaast is het *greening effect* niet voor elk type gedrag positief. Bij sommige gedragingen, zoals eco-donaties of recycling, werd in bepaalde gemeenschappen zelfs een lichte afname geconstateerd; in één gemeenschap daalde de frequentie van recycling met 60%. Ook is het *greening effect* niet universeel: het varieert sterk per locatie, afhankelijk van gemeenschapskenmerken zoals de dichtheid van het sociale netwerk en de specifieke gedragingen die binnen die groep worden aangemoedigd. Dit laat zien dat de positieve effecten van gemeenschapsvorming niet zonder meer kunnen worden veralgemeniseerd.³⁷

Naast deze sociale en ideologische uitdagingen benadrukt Shahab dat ook het bestaande plannings- en regelgevingskader belangrijke barrières opwerpt. De huidige planningssystemen en regelgevingskaders zijn volgens hem vaak te rigide om kleinschalige en flexibele woonmodellen op grotere schaal mogelijk te maken.³⁸

De meest significante barrières bevinden zich op het terrein van bestemmingsplannen en bouwvoorschriften. In veel rechtsgebieden hanteren overheden strikte minimale oppervlakte-eisen voor woningen, waardoor tiny houses vaak niet als legale, permanente verblijfplaats kunnen worden geclassificeerd. Hierdoor worden zij veelal ondergebracht in zones die zijn gereserveerd voor recreatievoertuigen of stacaravans, wat de integratie in reguliere woonwijken belemmert en de woonvorm structureel marginaliseert. Daarnaast zijn bouwvoorschriften doorgaans afgestemd op grotere, traditionele woningen.³⁹

³⁴ Wilson & Wadham 2023

³⁵ Wilson & Wadham 2023

³⁶ Mangold, Lee & Zschau 2023

³⁷ Mangold, Lee & Zschau 2023

³⁸ Shahab 2026

³⁹ Shahab 2026

Shahab wijst bovendien op de beperkte toegang tot financiering en verzekering. Traditionele hypotheekmodellen sluiten zelden aan bij niet-conventionele of mobiele woningen, waardoor toekomstige bewoners vaak worden gedwongen tot volledige vooruitbetaling. Dit vormt een paradoxale drempel voor juist die groepen, zoals mensen met een lager inkomen of daklozen, die het meest gebaat zouden zijn bij deze vorm van betaalbare huisvesting. Ook de integratie in de gemeentelijke infrastructuur blijkt een logistiek knelpunt. Veel bewoners streven naar off-grid oplossingen, zoals zonnepanelen en composttoiletten, maar deze botsen regelmatig met bestaande voorschriften voor nutsvoorzieningen en bouwverordeningen in stedelijke of voorstedelijke omgevingen.⁴⁰

Tot slot plaatst Shahab een kritische kanttekening bij het gebruik van tiny houses als *second homes*. Volgens hem worden de duurzaamheids- en betaalbaarheidsclaims van tiny houses ondergraven wanneer zij uitsluitend worden ingezet als vakantiewoning of tweede huis. Dit type gebruik negeert niet alleen de potentiële ecologische winst, maar draagt ook bij aan woningcrises doordat het de beschikbaarheid van reguliere woningen vermindert en prijzen opdrijft.⁴¹

Gezamenlijk maken deze studies duidelijk dat de ontwikkeling van tiny houses niet alleen afhankelijk is van de ambities van bewoners, maar ook van de institutionele en maatschappelijke context waarin deze woonvorm zich ontwikkelt. De literatuur waarschuwt dat duurzaamheid, autonomie en gemeenschapsvorming onder druk komen te staan wanneer tiny houses worden geconfronteerd met juridische onzekerheid, beperkte toegankelijkheid, rigide regelgeving of een invulling die afwijkt van de oorspronkelijke uitgangspunten van de beweging.

3.2.3 Tijdelijkheid als begrenzing, permanentie als potentie

Een terugkerend thema in de literatuur is het onderscheid tussen tijdelijk en permanente tiny house-projecten. Verschillende auteurs laten zien dat de duur van een project bepalend is voor de mate waarin de maatschappelijk, ecologische en sociale waarden van de tiny house-beweging daadwerkelijk tot hun recht komen. Tijdelijkheid wordt daarbij vooral geassocieerd met onzekerheid en een beperkte realisatie van de beoogde voordelen, terwijl permanentie juist ruimte biedt voor duurzame ontwikkeling, gemeenschapsvorming en beleidsmatige inbedding.

Ford en Gomez-Lanier plaatsen een belangrijke kritische kanttekening bij de tijdelijke aard van veel tiny house-projecten. Volgens de auteurs vereist duurzaam leven de ontwikkeling van langdurige praktijken en leefwijzen. Wanneer tiny houses voornamelijk worden gebruikt als tijdelijke overbrugging, vakantiewoning of middel om extra huurinkomsten te genereren, verliezen zij een belangrijk deel van hun duurzaamheidsclaim. In dergelijke situaties vormt de woning niet langer een uitdrukking van een bewuste, vereenvoudigde levensstijl, maar eerder een extra materieel bezit of een instrument voor kapitaalaccumulatie. Daarmee komt de onderliggende filosofie van de beweging onder druk te staan.⁴²

Ook Wilson en Wadham laten zien dat tijdelijkheid samenhangt met een voortdurende staat van onzekerheid. Doordat tiny houses zich vaak in een juridisch grijs gebied bevinden, ervaren bewoners een toestand van permanente liminaliteit. Zij moeten voortdurend manoeuvreren tussen wet- en regelgeving en blijven afhankelijk van de tolerantie van bureaus of de welwillendheid van planningsinstanties om hun woonplek te behouden. Deze

⁴⁰ Shahab 2026

⁴¹ Shahab 2026

⁴² Ford & Gomez-Lanier 2017

onzekerheid bemoeilijkt het realiseren van de autonomie die de tiny house-beweging juist nastreeft.⁴³

Tegenover deze beperkingen staat volgens de literatuur de meerwaarde van permanente tiny house-projecten. Wilson en Wadham benadrukken dat autonomie beter tot zijn recht komt wanneer bewoners zekerheid hebben over hun woonplek. Hierdoor ontstaat meer ruimte om daadwerkelijk invulling te geven aan *dweller-control* en *self-help*. Bewoners kunnen investeren in hun woning, hun leefomgeving en de gemeenschap, zonder voortdurend geconfronteerd te worden met de onzekerheid van een tijdelijke status.⁴⁴

Ook Mangold et al. laten zien dat de positieve effecten van tiny house-gemeenschappen vooral op de langere termijn zichtbaar worden. Het *greening effect* ontwikkelt zich geleidelijk doordat bewoners sociale relaties opbouwen en duurzame praktijken van elkaar overnemen. Deze gedragsveranderingen blijken bovendien het meest duurzaam wanneer zij niet uitsluitend afhankelijk zijn van interpersoonlijke relaties, maar worden verankerd in de fysieke en sociale infrastructuur van de gemeenschap. Gemeenschappelijke tuinen, gezamenlijke recyclingprogramma's en collectieve benaderingen van water- en energieverbruik zorgen ervoor dat duurzaam gedrag onderdeel wordt van het dagelijks leven. Daarmee ontstaat een basis voor blijvende gedragsverandering die binnen tijdelijke projecten moeilijker tot stand komt.⁴⁵

Ook Shahab benadrukt het belang van permanentie. Volgens hem kunnen tiny houses pas uitgroeien tot een volwaardige woonvorm wanneer zij structureel worden opgenomen in het ruimtelijke beleid. Hij pleit daarom voor flexibele planning, waaronder het instellen van *tiny house overlay zones*, inclusieve zonering en het faciliteren van *tiny house villages*. Dergelijke beleidsmaatregelen maken het mogelijk om tiny houses als permanente woonvorm te integreren in bestaande woongebieden, waardoor individuele kosten kunnen worden verlaagd en gemeenschappelijke voorzieningen beter kunnen worden gedeeld. Daarnaast ziet Shahab kansen in het benutten van braakliggende terreinen en verlaten locaties, waarmee tiny house-projecten niet alleen kunnen bijdragen aan het verminderen van woningtekorten, maar ook aan stedelijke vernieuwing.⁴⁶

Gezamenlijk laten deze studies zien dat het onderscheid tussen tijdelijke en permanente tiny house-projecten verder reikt dan de juridische status van een woning. Permanentie bepaalt in belangrijke mate of de beoogde waarden van de tiny house-beweging, duurzaamheid, autonomie en gemeenschapsvorming, daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd. Daarmee vormt dit onderscheid een belangrijk uitgangspunt voor de analyse van Woldwijk als permanente woonvorm.

3.2.4 Conclusie

Concluderend laat dit theoretisch kader zien dat de tiny house-beweging in de literatuur wordt benaderd als meer dan een alternatief woningtype. De verschillende studies beschrijven tiny houses als een woonvorm waarin duurzaamheid, autonomie, gemeenschapsvorming en ruimtelijke ontwikkeling nauw met elkaar samenhangen. De waarde van de beweging ligt daarbij niet uitsluitend in de fysieke woning, maar vooral in de manier waarop deze kan bijdragen aan ecologische gezondheid, economische toegankelijkheid, sociale verbondenheid en een andere visie op wonen.

⁴³ Wilson & Wadham 2023

⁴⁴ Wilson & Wadham 2023

⁴⁵ Wilson & Wadham 2023

⁴⁶ Shahab 2026

Tegelijkertijd maakt de literatuur duidelijk dat deze waarde niet vanzelfsprekend is. Verschillende auteurs waarschuwen dat de oorspronkelijke uitgangspunten van de tiny-house beweging onder druk kunnen komen te staan wanneer duurzaamheid wordt gereduceerd tot uitsluitend milieuwinst, bewoners worden geconfronteerd met juridische en financiële onzekerheid of tiny houses voornamelijk worden ingezet als recreatieve of tijdelijke woonvorm. Ook laten de studies zien dat de positieve effecten van gemeenschapsvorming afhankelijk zijn van de specifieke sociale en institutionele context waarin een project zich ontwikkelt.

Een terugkerend inzicht binnen de literatuur is dat permanentie een belangrijke voorwaarde vormt voor het realiseren van de maatschappelijke ambities van de tiny house-beweging. Juist een permanente status biedt bewoners de mogelijkheid om te investeren in hun woning, duurzame gedragingen te verankeren, sociale relaties op te bouwen en gebruik te maken van ondersteunende beleidskaders. Tijdelijke projecten beperken deze mogelijkheden en maken het lastiger om de beoogde ecologische, sociale en economische voordelen duurzaam te realiseren.

Dit theoretisch kader laat daarmee zien dat de betekenis van tiny houses niet uitsluitend wordt bepaald door de woning zelf, maar door de wisselwerking tussen duurzaamheid, autonomie, gemeenschap en planning.

Hoofdstuk 4: Resultaten

Dit hoofdstuk presenteert de resultaten van het onderzoek. Eerst worden de publieke waarden van de gemeente Groningen uiteengezet (4.1), gevolgd door de waarden die de bewoners van Woldwijk zelf benoemen (4.2). Ten slotte worden deze twee perspectieven met elkaar vergeleken tussen de huidige tijdelijke situatie en een mogelijke permanente toekomst (4.3).

4.1 welke waarden kent de gemeente Groningen toe aan Woldwijk?

Paragraaf 4.1 begint met een algemene verduidelijking van 'waarden' en is verder onderverdeeld in drie sub-paragrafen. Eerst wordt het raadsvoorstel uit 2014 besproken (4.1.1), gevolgd door het raadsvoorstel uit 2015 (4.1.2). Vervolgens wordt er ingegaan op het huidige perspectief van de gemeente (4.1.3), en eindigt deze paragraaf met een conclusie (4.1.4).

Waarden

Het gebied Woldwijk is door de gemeente bedoeld als een proeftuin voor verschillende duurzame initiatieven. Hierbij heeft de gemeente drie voorwaarden opgesteld waaraan de

coöperatieve vereniging (CV) moet voldoen bij het verwezenlijken van hun initiatieven. De initiatieven moeten gericht zijn op duurzaamheid, ze moeten een maatschappelijke meerwaarde opleveren voor de inwoners van Ten Boer en er moet jaarlijks huur betaald worden aan de gemeente.⁴⁷ Deze voorwaarden gelden dus ook voor het initiatief om tiny houses te bouwen op een deel van de grond.

Uit de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente en CV Woldwijk blijkt dat de gemeente verschillende perspectieven bedacht heeft waaraan de initiatieven zouden kunnen bijdragen. Hierbij worden bouw, energie, cultuur, educatie, natuur en milieu en biologische landbouw als belangrijkste genoemd.⁴⁸ In een latere collegebrief worden nog meer doelen voor het project genoemd. Deze doelen lijken meer toegespitst op de tiny houses. Het gaat hier om de maatschappelijke doelstellingen over duurzaamheid, experimenteren met verschillende vormen van ruimtelijke ontwikkeling, vormen van intensieve participatie en zelfregie en het loslaten van regelgeving.⁴⁹

De gemeente lijkt bij het project de waarde duurzaamheid dus voorop te stellen. De tiny houses zijn een goede kans om onderzoek te doen naar duurzaam bouwen en leven. Naast het belang voor duurzaamheid moet er een maatschappelijke meerwaarde zijn voor de omwonenden. De invulling van die maatschappelijke waarde wordt door de gemeente niet vastgesteld, maar dit zal voornamelijk om cultuur en educatie draaien.

De initiatiefnemers van de tiny houses in CV Woldwijk hebben zelf ook een visie over de waarden die het project oplevert. Zij noemen op hun website onder andere: duurzaam bouwen, collectiviteit, zorg voor elkaar en anderen en zelfbeheer en autonomie.⁵⁰ De belangrijkste waarden voor de initiatiefnemers zijn dus net als voor de gemeente ook duurzaamheid en natuur en milieu, maar daarnaast vinden zij ook solidariteit met elkaar en zorg erg belangrijk.

4.1.1 Raadsvoorstel 2014

Het project Woldwijk begint zoals al genoemd rond 2014. In dat jaar wordt een raadsvoorstel ingediend waarin de toekomst van het gebied in Ten Boer centraal staat.⁵¹ De aanleiding hiervoor is dat de oorspronkelijke bestemming, woningbouw, door de economische crisis niet op korte termijn realiseerbaar blijkt. Hierdoor ontstaat de vraag welke alternatieve invullingen mogelijk zijn voor het gebied.

In het raadsvoorstel worden drie opties geschetst: het verpachten van de grond, het verkopen van de grond, of het tijdelijk beschikbaar stellen van het gebied voor duurzame initiatieven. Met name deze laatste optie wordt benadrukt in de uitwerking van de opties in het voorstel. Het idee hierachter is dat een partij anders dan de gemeente verantwoordelijk wordt voor het beheer en de kosten van het gebied, terwijl tegelijkertijd maatschappelijke meerwaarde wordt gecreëerd.

Aan deze optie worden verschillende selectiecriteria gekoppeld. Zo dient er sprake te zijn van duurzame energieopwekking, waaraan bewoners van Ten Boer kunnen participeren. Daarnaast moeten initiatieven duurzaam zijn en geen schade toebrengen aan de omgeving.

⁴⁷ Gemeente Ten Boer beleidskader 2017

⁴⁸ Gemeente Ten Boer & CV Woldwijk 2016

⁴⁹ College van B&W Groningen 2021

⁵⁰ 'Tiny houses Woldwijk', woldwijk.nl.

⁵¹ College van B&W Ten Boer 2014

Ook wordt het betrekken van de lokale bevolking als belangrijke voorwaarde genoemd, evenals het creëren van toegevoegde waarde voor de gemeenschap.

In het raadsvoorstel wordt benadrukt dat deze aanpak voordelen biedt voor de gemeente. Enerzijds worden de lasten van het gebied gedekt, terwijl anderzijds de mogelijkheden voor toekomstige, meer permanente gebiedsontwikkeling openblijven. Dit betekent dat de gemeente flexibiliteit behoudt en zich niet vastlegt op een definitieve invulling op de lange termijn.

Uit het raadsvoorstel kan worden afgeleid dat de gemeente de optie van duurzame ontwikkeling door een partij anders dan de gemeente met name aantrekkelijk acht. Dit vanwege de beperkte kapitaaluitgaven en het vermogen om tegelijkertijd publieke waarde te realiseren, zoals: duurzaamheid, burgerparticipatie en toegevoegde waarde voor de bevolking.

Publieke waarden

Uit het raadsvoorstel van 2014 blijkt dat de gemeente expliciet inzet op verschillende publieke waarden. Zo worden duurzaamheid en burgerparticipatie letterlijk genoemd als belangrijke aspecten in de beoogde ontwikkeling. Daarnaast benadrukt het voorstel het belang van toegevoegde waarde voor de lokale gemeenschap, waarbij wordt gezocht naar een invulling die bijdraagt aan de leefbaarheid van Ten Boer. Naast deze expliciet genoemde waarden speelt ook het financiële aspect een rol. In het raadsvoorstel wordt financiële haalbaarheid echter vooral gepresenteerd als randvoorwaarde: de gemeente streeft naar een ontwikkeling waarbij de kosten beperkt blijven. Financiële waarde wordt daarmee niet zozeer als doel op zich geformuleerd, maar wel duidelijk meegewogen in de besluitvorming.

Op basis van de formulering en de gemaakte keuzes in het document kan daarnaast worden afgeleid dat flexibiliteit een onderliggende waarde vormt. De gemeente lijkt bewust ruimte te willen houden voor toekomstige ontwikkelmogelijkheden, wat dus geïnterpreteerd kan worden als flexibiliteit.

4.1.2 Raadsvoorstel 2015

In november 2015 werd opnieuw gesproken over Woldwijk in de gemeenteraad.⁵² Dit gebeurt naar aanleiding van het eerdere besluit uit november 2014, waarin de raad heeft ingestemd met het verder uitwerken van de optie om het gebied tijdelijk beschikbaar te stellen voor duurzame initiatieven. Daarnaast is afgesproken dat deze optie na een jaar opnieuw aan de raad zou worden voorgelegd, om het project op langere termijn te beoordelen. In de aanloop naar dit voorstel is in januari 2015 met de raad gesproken over de invulling van het begrip duurzaamheid. Dit heeft geleid tot de formulering van drie randvoorwaarden waaraan de ontwikkeling van Woldwijk moet voldoen. Ten eerste dient het project vanaf 2018 structureel een jaarlijkse opbrengst van 58.600, - voor de gemeente te genereren. Ten tweede moeten de initiatieven aantoonbaar bijdragen aan duurzaamheid. Ten derde moeten de activiteiten in het gebied concrete meerwaarde opleveren voor de inwoners van de gemeente. In hoeverre deze randvoorwaarden daadwerkelijk invulling geven aan het begrip duurzaamheid blijft echter onduidelijk.

Deze randvoorwaarden sluiten aan bij de selectiecriteria uit het raadsvoorstel van 2014, waarin eveneens nadruk werd gelegd op duurzaamheid, maatschappelijke meerwaarde en betrokkenheid van inwoners. Tegelijkertijd wordt in het voorstel van 2015 een sterkere nadruk zichtbaar op financiële haalbaarheid, doordat een concrete opbrengstverplichting is

⁵² Gemeenteraad Ten Boer 2015.

opgenomen. Dit sluit goed aan bij de voordelen die in het raadsvoorstel van 2014 worden geschetst; minder financiële druk op de gemeente.

Publieke waarden

Uit het raadsvoorstel van 2015 blijkt dat dezelfde publieke waarden als in 2014 behouden blijven, maar verder worden geconcretiseerd. Duurzaamheid, maatschappelijke meerwaarde en participatie blijven centraal staan, maar krijgen een concretere invulling door het stellen van een structurele inkomstenverplichting. Ten opzichte van 2014 nemen met name de financiële belangen dus een grotere rol in.

4.1.3 Huidige perspectief van de gemeente

Uit het interview met de gemeenteambtenaar blijkt dat de zojuist genoemde publieke waarden, zoals maatschappelijke meerwaarde, nog steeds centraal staan, maar in de praktijk een andere invulling hebben gekregen. Zo blijft duurzaamheid een belangrijke waarde, maar is deze gedurende het project concreter geworden. Naast duurzaam leven, zoals zelfvoorzienend zijn en bewust energiegebruik, ligt de nadruk ook op circulair bouwen en het beperken van de milieu-impact. Hiermee krijgt duurzaamheid een concretere invulling dan in de eerdere beleidsstukken. Daarnaast komt de waarde van maatschappelijke meerwaarde opnieuw sterk naar voren, maar wordt deze in de huidige situatie vooral ingevuld in termen van sociale cohesie en gemeenschapsvorming tussen bewoners van Woldwijk. De gemeente hecht veel waarde aan het feit dat bewoners van Woldwijk een hechte gemeenschap vormen en actief bijdragen aan hun leefomgeving. Deze nadruk op sociale cohesie kan worden gezien als een verdere concretisering van de eerdergenoemde waarde van burgerparticipatie. Ook de relatie met het dorp Ten Boer blijft een belangrijk aandachtspunt. De gemeente vindt het van belang dat Woldwijk niet op zichzelf staat, maar verbonden blijft met de omgeving. Activiteiten en initiatieven die deze verbinding versterken worden daarom als essentieel gezien. Dit sluit aan bij de eerdergenoemde waarde van maatschappelijke meerwaarde voor de lokale gemeenschap.

Opvallend is dat uit het interview blijkt dat in de huidige situatie een sterke nadruk ligt op de maatschappelijke betrokkenheid en toegevoegde waarde van Woldwijk voor de omgeving, mogelijk nog meer dan op financiële opbrengsten. Waar in eerdere beleidsstukken financiële haalbaarheid expliciet als belangrijke randvoorwaarde wordt genoemd, lijkt in de praktijk meer gewicht te worden toegekend aan de sociale en maatschappelijke functie van het project. Dit werd onder andere duidelijk toen tijdens het interview werd gesproken over de mogelijkheid van woningbouw op de locatie, wat in theorie tot hogere financiële opbrengst zou leiden. Desondanks gaf Chris Miles aan dat er grote waarde wordt gehecht aan de maatschappelijke meerwaarde die Woldwijk momenteel biedt. Als voorbeeld werd het zorgcomplex Innersdijk genoemd, waar bewoners van Woldwijk actief bijdragen en betrokken zijn.

4.1.4 Conclusie

Op basis van de raadsvoorstellen uit 2014 en 2015 en het interview kan worden geconcludeerd dat de gemeente grote waarde hecht aan publieke waarden zoals duurzaamheid, maatschappelijke meerwaarde en burgerparticipatie. Daarnaast blijft financiële haalbaarheid een belangrijke randvoorwaarde, met name sinds deze in 2015 expliciet is gemaakt in de vorm van een opbrengstverplichting. Op basis van het interview lijkt deze financiële waarde in de praktijk echter minder dominant dan op basis van de beleidsstukken verwacht zou worden. In plaats daarvan ligt er in de huidige situatie een sterkere nadruk op de maatschappelijke betrokkenheid en de toegevoegde waarde van Woldwijk voor de omgeving. Dit laat zien dat de gemeente zowel maatschappelijke als financiële waarden belangrijk vindt, maar dat in de huidige situatie maatschappelijke

waarden zwaarder lijken te wegen dan de financiële. Tegelijkertijd blijft flexibiliteit een onderliggende factor, aangezien toekomstige gebiedsontwikkeling, zoals woningbouw, nog steeds als mogelijkheid wordt opengehouden.

4.2 Welke waarden kennen de bewoners van Woldwijk toe aan Woldwijk?

In deze paragraaf worden de resultaten gepresenteerd van de analyse van de interviews met bewoners van Woldwijk. Er wordt besproken waarom men woont in Woldwijk (4.2.1). Deze worden ondersteund via de enquête (zie bijlage). De analyse van de interviews is gebaseerd op de door ons vooraf gecodeerde waarden en richt zich op de vraag welke waarden bewoners momenteel toekennen aan Woldwijk.

In totaal is er gesproken met vijftien bewoners. Zes bewoners kwamen uit het deelgebied Tiny House, zes uit Landjegoed en drie uit Staatjevrij. De bewoners met wie is gesproken, wonen tussen de een en tien jaar in het park.

Uit de analyse blijkt dat Woldwijk, ondanks de gezamenlijke presentatie als een woonproject, in de praktijk bestaat uit verschillende deelgebieden met ieder een eigen geschiedenis en organisatievorm.

Met name binnen Staatjevrij komt een sterke collectiviteit naar voren. Verschillende bewoners verwijzen naar de gezamenlijke oorsprong van deze groep. Een geïnterviewde vertelt dat een groot deel van de bewoners afkomstig is uit een bouwcollectief dat eerder actief was in Spanje onder de naam Mascolmenos. De verhuizing naar Woldwijk werd volgens deze respondent ingegeven door de mogelijkheden die het gebied biedt: “Vanwege de potentie die je in dit gebied hebt. Het is best wel een unieke plek in Nederland” (interview 11).

Tegelijkertijd laten de interviews zien dat bewoners de verschillende deelgebieden niet als volledig losstaande gemeenschappen beschouwen. Hoewel er sprake is van verschillen in organisatie, identiteit en achtergrond, wordt in meerdere gesprekken de wens uitgesproken om meer als een gemeenschap te worden gezien. Een respondent verwoordt dit als volgt: “Ja, ik zou het heel fijn vinden als je Woldwijk noemt, dat je dan eigenlijk niet meer de vraag stelt, kom je uit Staatje Vrij of Landje goed of Tiny House” (interview 2).

Hoewel tijdens de interviews rekening is gehouden met de verschillende deelgebieden, worden de resultaten in dit hoofdstuk gedefinieerd op Woldwijk als geheel. Het doel van deze analyse is namelijk om inzicht te verkrijgen in de waarden die bewoners toekennen aan Woldwijk. Waar relevante verschillen tussen de deelgebieden naar voren kwamen, worden deze afzonderlijk benoemd.

4.2.1 Waarom wonen bewoners in Woldwijk?

Nadat we inwoners hebben gevraagd in welk deelgebied ze woonden, hebben we ze gevraagd waarom mensen hier zijn komen wonen en waarom ze dit belangrijk vonden. Het doel van deze vraag was, dat we hoopten dat mensen hun waarden gingen vertellen waarom ze hier kwamen wonen.

Betaalbaar wonen

Betaalbaarheid wordt regelmatig genoemd, maar opvallend genoeg zelden als belangrijkste reden om naar Woldwijk te verhuizen. Bewoners erkennen dat een tiny house of kavel goedkoper kan zijn dan een traditionele woning, maar wijzen er tegelijkertijd op dat de instapkosten aanzienlijk kunnen zijn. Een respondent merkt op: “Wie heeft er 60, 70K liggen?” (Interview 10). Daarmee wordt zichtbaar dat betaalbaarheid relatief is.

Veel bewoners lijken betaalbaarheid bovendien anders te definiëren. Het gaat niet uitsluitend om lage woonlasten, maar vooral om vrijheid. Een bewoner geeft aan “niet vast te willen zitten aan een enorme hypotheek” (interview 24). Deze uitspraak suggereert dat financiële autonomie belangrijker is dan het realiseren van de laagst mogelijke woonkosten. In dezelfde lijn beschrijft een bewoner uit Landjegoed dat het wonen op Woldwijk aantrekkelijk is omdat men hierdoor minder afhankelijk wordt van traditionele financiële structuren: “Los van de manier van wonen is het financieel ook heel aantrekkelijk om op deze manier te wonen. Want je hoeft zo niet per se deel te nemen aan het systeem met hypotheek waar je je hele leven voor betaalt en het kostenplaatje is heel anders” (interview 31).

Op basis van de interviews kan daarom worden geconcludeerd dat betaalbaarheid weliswaar een belangrijke ondersteunende waarde vormt, maar zelden op zichzelf staat. Bewoners zoeken niet primair een goedkope woning, maar een andere verhouding tot geld. Financiële overwegingen zijn daarbij nauw verweven met andere waarden, zoals duurzaamheid en gemeenschap. Juist deze combinatie maakt wonen in Woldwijk voor veel bewoners aantrekkelijk.

Ecologisch wonen en duurzaam leven

Een van de meest dominante waarden die uit de interviews en de enquête naar voren komt, is de sterke verbondenheid met natuur en landschap. Uit de interviews blijkt dat de wens om dicht bij de natuur te leven en onderdeel uit te maken van een groene leefomgeving voor veel bewoners een belangrijke verhuisreden vormde. Verschillende respondenten beschrijven hoe zij bewust op zoek waren naar een omgeving waarin zij meer buiten konden leven, meer rust konden ervaren en zich sterker verbonden kunnen voelen met hun directe leefomgeving. Ook in de enquête blijkt dat dit een belangrijke waarde is. Van de veertien respondenten gaf twaalf aan ecologisch wonen erg belangrijk tot zeer belangrijk te vinden.

Deze verbondenheid met de natuur komt in verschillende interviews expliciet naar voren. Zo vertelt een bewoner over de behoefte om “te landen en te wortelen” op een plek “met bomen om me heen, vogels” (interview 23). Een andere respondent omschrijft de achterliggende waarde nog sterker en stelt dat het gaat om “een zijn met de natuur” en dat je daarbij “je eigen woonplek ondergeschikt maakt aan je omgeving” (interview 2). Deze uitspraken laten zien dat natuur voor bewoners meer betekent en waarvoor men verantwoordelijkheid draagt. De waarde van ecologisch wonen komt ook naar voren in de manier waarop bewoners spreken over het beheer van het terrein. Niet alleen het wonen in de natuur wordt belangrijk gevonden, maar ook het actief beschermen en versterken van de aanwezige ecologische kwaliteiten. Zoals een bewoner aangeeft, gaat het erom “te kijken hoe we zo ecologisch mogelijk kunnen omgaan met Woldwijk en de natuur hier omheen” (interview 10). Ecologisch wonen wordt daarmee gezien als een collectieve verantwoordelijkheid.

Nauw verbonden met deze ecologische waarde is het belang dat bewoners hechten aan duurzaamheid. Opvallend is dat duurzaamheid in de interviews veel breder wordt opgevat dan enkel energiebesparing of technische maatregelen. Hoewel duurzame bouw en een kleine ecologische voetafdruk regelmatig worden genoemd, beschrijven bewoners duurzaamheid vooral als een manier van leven. Een respondent vertelt dat de oorspronkelijke motivatie om naar Woldwijk te verhuizen nog regelmatig onderwerp van gesprek is binnen de gemeenschap. Daarbij wordt duurzaamheid expliciet genoemd als een van de centrale redenen om hier te wonen: “Het is voornamelijk duurzaamheid. Die kleine voetafdruk, zo wordt dat genoemd” (interview 2). Deze uitspraak laat zien dat duurzaamheid niet alleen een uitgangspunt was bij de start van het project, maar ook na verloop van tijd een belangrijke waarde blijft. Wat opvalt, is dat ecologisch wonen en duurzaam leven door bewoners nauwelijks van elkaar worden gescheiden. Beide waarden lijken onderdeel te zijn

van een bredere opvatting waarin, bewust leven, verbondenheid met de natuur en verantwoordelijkheid voor de omgeving centraal staan. Ecologisch en duurzaam wonen vormen hiermee een belangrijke reden voor veel bewoners in Woldwijk te komen wonen.

Flexibel bouwen

Vrijheid om zelf te bouwen vormt een andere kernwaarde. Meerdere bewoners benadrukken het belang van eigen regie over de woning. Een respondent stelt zelfs dat iedereen zijn eigen huis zou moeten kunnen bouwen “waar dan ook, hier, overal” (interview 1).

Daarnaast blijkt uit de interviews dat flexibiliteit ook samenhangt met het tijdelijke karakter van Woldwijk. Sommige bewoners hebben hun woning bewust zo ontworpen dat deze verplaatsbaar blijft wanneer de situatie daarom vraagt. Een respondent vertelt hierover: “In het begin was het gewoon een beetje de onzekerheid. Of kan je hier nou blijven wonen of niet? Maar daar hebben we ons huis eigenlijk op aangepast. Dat zijn gewoon twee pipowagens. Die kan je eigenlijk gewoon met een trekker wegtrekken. Dus als het echt ooit stopt, dan gaan we het gewoon verplaatsen ergens anders heen” (interview 35).

Tegelijkertijd blijkt uit de interviews dat deze vrijheid niet gelijkstaat aan volledige afwezigheid van regels. Bewoners verwijzen regelmatig naar onderlinge afspraken, overlegstructuren en maximale afmetingen die zijn afgesproken met het bestuur van Woldwijk. Het bijzondere is dat deze regels niet als beperking worden ervaren. Integendeel: bewoners lijken juist waarde te hechten aan hun gezamenlijke afspraken. De interviews laten zien dat flexibiliteit binnen Woldwijk vooral wordt opgevat als ruimte voor maatwerk. Niet alles mag, maar veel is mogelijk zolang dit in overleg gebeurt.

Klein wonen en minimalisme

Een waarde die in veel interviews naar voren komt, is het belang van klein wonen. Opvallend daarbij is dat bewoners klein wonen zien als een essentieel onderdeel van de manier waarop zij hun leven willen inrichten. Een respondent vat deze combinatie van waarden kernachtig samen als: “klein, bewust en heel dicht bij de natuur” (interview 21).

Uit de interviews blijkt dat klein wonen voor bewoners veel verder gaat dan de afmetingen van hun woning. In verschillende gesprekken klinkt kritiek door op de dominante maatschappelijke opvattingen waarbij het hebben van veel spullen centraal staat. Zo vertelt een bewoner dat het volgens hem tegenwoordig vaak draait om “meer en groter en duurder”(interview 10), waarbij mensen steeds op zoek zijn naar een groter huis, een grotere auto of meer bezit. Daartegenover plaatsen bewoners van Woldwijk een alternatief ideaal, waarin bewust gekozen wordt voor minder spullen, minder ruimtegebruik en een lagere consumptie.

Het minimalistische karakter van deze levensstijl komt ook naar voren in de dagelijkse praktijk. Een bewoner beschrijft hoe veel inwoners gebruik maken van tweedehands spullen, kapotte voorwerpen repareren in plaats van vervangen en elkaar helpen wanneer iets gemaakt moet worden. Zoals een respondent uitlegt: “niks hoeft nieuw en alles wat nog weer te maken valt wordt gemaakt” (interview 10). Deze uitspraak laat zien dat minimalisme binnen Woldwijk niet uitsluitend betrekking heeft op wonen, maar onderdeel vormt van een bredere levenshouding waarin zorgvuldig omgaan met middelen centraal staat.

Gemeenschap en gelijkgestemdheid

Van alle waarden die tijdens de interviews naar voren komen, lijkt het belang van gemeenschap het meest dominant aanwezig. Hoewel bewoners verschillende redenen noemen om zich in Woldwijk te vestigen, komen veel gesprekken uiteindelijk terug bij de sociale dimensie van het project. De interviews laten zien dat Woldwijk voor veel bewoners

niet alleen een woonlocatie is, maar ook een gemeenschap waarin mensen gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor hun leefomgeving.

Opvallend is dat bewoners gemeenschap niet primair omschrijven in termen van gezelligheid of sociaal contact, maar vooral als een vorm van gedeelde verantwoordelijkheid. Een bewoner noemt expliciet het belang van “gedeelde verantwoordelijkheden” voor het project (interview 11). Daarmee wordt verwezen naar een manier van samenleven waarbij bewoners niet uitsluitend verantwoordelijk zijn voor hun eigen woning, maar ook voor het functioneren van het collectief als geheel. Voor verschillende bewoners vormde deze gemeenschapsgedachte een belangrijke reden om naar Woldwijk te verhuizen. Een respondent uit Landjegoed vertelt hierover: “We waren altijd op zoek om in een community te gaan wonen” (interview 35).

Verschillende respondenten benadrukken dat wonen in Woldwijk wezenlijk verschilt van wonen in een reguliere woonwijk. Waar in traditionele woonwijken de relatie met burens vaak vrijblijvend is, verwachten bewoners van Woldwijk een actieve bijdrage aan de gemeenschap. Dit komt bijvoorbeeld naar voren in de uitspraak van een bewoner dat mensen zich moeten realiseren dat zij “in een soort woongroep komen wonen” (interview 23). Deze betrokkenheid krijgt op verschillende manieren vorm. Sommige bewoners investeren veel tijd in gemeenschappelijke activiteiten, onderhoud van het terrein of het ondersteunen van andere bewoners. Een respondent vertelt zelfs dat hij probeert meerdere dagen per week tijd vrij te maken voor de gemeenschap, zijn woning en zijn tuin, en dat hij hoopt dat meer bewoners hetzelfde zullen doen (interview 23).

Tegelijkertijd laten de interviews zien dat gemeenschap niet uitsluitend positieve kanten kent. Juist doordat wonen en sociale contacten zich binnen dezelfde omgeving afspelen, kunnen spanningen ontstaan. Een bewoner uit Landjegoed beschrijft dit als volgt: “Je woont hier en je hebt soms ook gewoon te maken met conflicten en strubbelingen. En dan is dat ook daar waar je woont. Dat vind ik wel ingewikkeld. Dus dat alles op dezelfde plek is” (interview 32).

Naast actieve betrokkenheid speelt ook gelijkgestemdheid een belangrijke rol. Veel bewoners geven aan dat zij zich thuis voelen in Woldwijk omdat zij hier mensen ontmoeten die vergelijkbare normen, waarden en idealen hebben. Een respondent beschrijft dit als het vinden van mensen die aansluiten bij “hoe ik de wereld zie” (interview 2). Ook andere bewoners spreken over het plezier van wonen tussen mensen die bewust kiezen voor een vergelijkbare manier van leven. Deze gelijkgestemdheid lijkt een belangrijke verklaring te vormen voor de sterke sociale cohesie die in veel interviews wordt beschreven. Een bewoner omschrijft zijn komst naar Woldwijk bijvoorbeeld als het terechtkomen in “een warm bad” (interview 10). Sociale cohesie wordt echter niet beschouwd als iets dat vanzelfsprekend aanwezig blijft. Verschillende respondenten wijzen erop dat de gemeenschap alleen kan functioneren wanneer bewoners bereid blijven zich actief in te zetten voor het collectief. Een geïnterviewde merkt bijvoorbeeld op dat iemand die “alleen maar bezig is met zichzelf” uiteindelijk niet goed binnen deze woonvorm past (interview 11).

De interviews suggereren daarmee dat gemeenschap binnen Woldwijk meer is dan een prettige bijkomstigheid van het wonen. Voor veel bewoners vormt zij juist de kern van het project. Waar waarden als duurzaamheid, natuurbeleving en klein wonen belangrijke motieven zijn om naar Woldwijk te verhuizen, lijkt de gemeenschap uiteindelijk de factor te zijn die deze verschillende waarden met elkaar verbindt.

4.3 Welke invloed hebben de tijdelijke status van Woldwijk en een mogelijke permanentie op de waarden die bewoners aan het project toekennen?

In deze paragraaf komt de analyse tussen de invloed van mogelijke permanentie en de bestaande tijdelijkheid aan bod (4.3) en sluit deze af met een conclusie (4.3.1).

In de voorgaande deelvragen is beschreven welke waarden bewoners en de gemeente momenteel toekennen aan Woldwijk. Om inzicht te krijgen in de rol van tijdelijkheid en een mogelijke permanente toekomst van het project, is tijdens de interviews expliciet gevraagd hoe bewoners verwachten dat deze waarden veranderen wanneer Woldwijk een permanent karakter krijgt. Meerdere respondenten geven aan dat zij zich inmiddels zo sterk met de plek verbonden voelen dat een vertrek nauwelijks voorstelbaar is geworden.

Een bewoner reageert zelfs op de vraag of hij de tijdelijkheid ervaart: “Nee, helemaal niet. Ik ga gewoon niet weg” (interview 12). Deze uitspraak lijkt exemplarisch voor de houding die in meerdere interviews naar voren komt. Hoewel bewoners zich bewust zijn van de formele tijdelijke status van het project, heeft deze voor veel van hen weinig invloed op de manier waarop zij hun toekomst in Woldwijk voor zich zien.

Uit de interviews komt naar voren dat permanentie vooral wordt geassocieerd met zekerheid en rust. Bewoners geven aan dat een permanente status duidelijkheid biedt over hun toekomst en daarmee ruimte creëert om verder vooruit te kijken. Een respondent uit Landjegoed verwoordt dit als volgt: “Ik denk ook dat het een zekere vorm van rust geeft voor mensen” (interview 33). Die rust heeft volgens bewoners niet alleen betrekking op hun persoonlijke woonsituatie, maar ook op de ontwikkeling van het project als geheel.

Tegelijkertijd betekent dit niet dat permanentie volgens bewoners geen gevolgen zal hebben. Integendeel: vrijwel alle respondenten verwachten dat een permanente status veranderingen met zich mee zal brengen. Opvallend daarbij is dat deze veranderingen overwegend positief worden beoordeeld. Permanentie wordt door bewoners niet gezien als een bedreiging van bestaande waarden, maar juist als een mogelijkheid om deze waarden verder te ontwikkelen. Wel worden enkele risico's genoemd, met name op het gebied van betaalbaarheid en marktwerking.

Betaalbaar wonen bij permanentie

Van alle onderzochte waarden roept betaalbaarheid de meeste vragen op wanneer bewoners nadenken over een permanente toekomst van Woldwijk. De zorgen richten zich daarbij niet zozeer op de huidige bewoners, maar vooral op de gevolgen die permanentie kan hebben voor toekomstige bewoners en voor de cultuur van het project als geheel.

Verschillende respondenten vrezen dat een permanente status kan leiden tot stijgende woningwaarden en daarmee tot vormen van speculatie die momenteel grotendeels afwezig zijn. Een bewoner verwoordt dit dilemma als volgt: “De plek creëer je met z'n allen. En dat is eigenlijk heel raar als jij als individu ervan doorloopt met een meerwaarde die de plek geeft eigenlijk” (interview 2). Bewoners erkennen dat een woning waarde vertegenwoordigt, maar wijzen er tegelijkertijd op dat een belangrijk deel van die waarde niet door het individu wordt gecreëerd. De aantrekkelijkheid van Woldwijk wordt volgens hen juist bepaald door het project zelf: de gemeenschap, de onderlinge betrokkenheid, de natuurlijke omgeving en de collectieve inspanningen die gedurende de afgelopen jaren zijn geleverd. Vanuit dat perspectief wordt het als problematisch gezien wanneer individuele bewoners deze collectief opgebouwde waarde zelf kunnen toe-eigenen.

Opvallend is echter dat bewoners niet alleen problemen signaleren, maar ook actief nadenken over oplossingen. Met name binnen Staatjevrij wordt gesproken over nieuwe contractvormen waarin speculatie expliciet wordt beperkt. Een bewoner geeft aan dat in toekomstige afspraken mogelijk wordt vastgelegd dat woningen niet met grote winst kunnen worden doorverkocht. Het doel daarvan is volgens hem duidelijk: "Dan krijg je geen mensen meer die dat als focus hebben" (interview 11). Permanentie wordt daarmee niet gezien als een directe bedreiging van betaalbaarheid, maar wel als een moment waarop expliciete keuzes moeten worden gemaakt over de verhouding tussen marktwerking en gemeenschapswaarden.

Duurzaamheid bij permanentie

Waar betaalbaarheid vooral zorgen oproept, wordt duurzaamheid juist gezien als een waarde die door permanentie verder versterkt kan worden. In vrijwel alle interviews komt naar voren dat bewoners verwachten meer te gaan investeren wanneer de onzekerheid over de toekomst afneemt.

Een belangrijke verklaring hiervoor is dat duurzame investeringen zich vaak pas op langere termijn terugverdienen. Zolang bewoners niet zeker weten hoelang zij op Woldwijk kunnen blijven wonen, bestaat er volgens sommigen een natuurlijke terughoudendheid om grote investeringen te doen. Een respondent verwoordt dit als volgt: "Voor duurzame bouw zie ik veel kansen, omdat duurzame bouw uiteindelijk wel iets kostbaarder is dan niet-duurzame bouw. En ik denk dat als we hier permanent kunnen blijven, dat mensen sneller geneigd zijn om die investering te doen." (Interview 23).

Bewoners geven aan dat een permanente status niet alleen leidt tot investeringen in de woning zelf, maar ook in de directe leefomgeving. Zoals een respondent stelt: "Je kunt ook meer investeren in de ruimte op het moment dat het permanent is." (Interview 31). Interessant, zoals zojuist al is vastgesteld, is dat duurzaamheid hierbij niet uitsluitend wordt opgevat als een ecologische kwestie. Bewoners spreken ook over het duurzaam ontwikkelen van de gemeenschap, het landschap en de onderlinge relaties. De verwachting dat permanentie leidt tot meer investeringen lijkt daarom niet alleen betrekking te hebben op woningen, maar op het gehele project.

Flexibel bouwen bij permanentie

Ook op het gebied van bouwen overheerst optimisme. Veel bewoners geven aan dat een permanente status hen meer ruimte zou geven om na te denken over de lange termijn. Waar de tijdelijke status van Woldwijk bewoners soms terughoudend maakt om grote investeringen te doen, biedt een permanente status volgens hen de zekerheid die nodig is om structurelere keuzes te maken.

Een respondent beschrijft hoe hij momenteel nog terughoudend is met bepaalde aanpassingen aan zijn woning, maar dat een permanente status hem in staat zou stellen om grotere projecten op te pakken. Daarbij noemt hij onder meer afwatering, opslagvoorzieningen en verbeteringen aan de woning zelf. Zoals hij zelf aangeeft: "Dan kan ik ook andere keuzes maken" (interview 1). Op vergelijkbare wijze vertelt een bewoner uit Landjegoed dat investeringen in duurzame voorzieningen, zoals waterzuivering of alternatieve energievoorzieningen, juist achterwege blijven wanneer niet duidelijk is of bewoners op langere termijn kunnen blijven wonen. Zoals deze respondent stelt: "De alternatieve energie, dat doe je niet als je weet dat het tijdelijk is" (interview 34). Dit wordt ook in de enquêtes bevestigd. Op de vraag welke nieuwe waarden verwacht worden als het project permanent wordt antwoordt een respondent: "Meer mogelijkheden tot investeren in bijvoorbeeld een zelfvoorzienende infrastructuur (energie), betere ontsluiting en paden, hogere kwaliteit over het algemeen."

Opvallend is dat bewoners permanentie vaak met rust associëren. De zekerheid dat zij kunnen blijven wonen waar zij nu wonen, zorgt ervoor dat zij verder vooruit durven te kijken. Een bewoner beschrijft dit gevoel als volgt: "Het voelt hier gewoon als thuiskomen. En als het permanent wordt, dan kan ik ook grotere projecten gaan doen" (interview 1).

Toch worden ook hier enkele risico's benoemd. De meest genoemde zorg betreft regelgeving. Een bewoner uit Landjagoed geeft aan hier enigszins bezorgd over te zijn: "Ik denk dat we misschien ook wel met andere regels of richtlijnen te maken gaan krijgen"(interview 32). De respondent wijst erop dat bewoners momenteel relatief veel vrijheid ervaren bij het bouwen en inrichten van hun woning en perceel. Hoewel veiligheid en kwaliteit belangrijk worden gevonden, bestaat de zorg dat een permanente status deze ruimte kan beperken. Daarmee ontstaat een spanning tussen twee waarden die juist kenmerkend lijken voor Woldwijk: enerzijds de wens om erkend te worden als permanente woonvorm en anderzijds de behoefte om experimenteerruimte te behouden.

Gemeenschap bij permanentie

Wanneer bewoners spreken over gemeenschap, overheerst het vertrouwen dat deze waarde ook in een permanente situatie behouden blijft. Vooral bewoners van Staatjevrij geven aan dat zij zich altijd hebben ingezet alsof het project permanent zou blijven bestaan (interview 11). Vanuit hun perspectief verandert een juridische status weinig aan de onderlinge verhoudingen.

Tegelijkertijd laten de interviews zien dat bewoners zich bewust zijn van mogelijke veranderingen. Niet zozeer omdat bestaande bewoners anders zouden gaan handelen, maar omdat permanentie nieuwe bewoners kan aantrekken met andere verwachtingen en motieven. Met name de mogelijke invloed van stijgende woningprijzen wordt hierbij genoemd.

Toch overheerst uiteindelijk het vertrouwen dat de gemeenschap sterk genoeg is om haar kernwaarden te behouden. In de enquête beschrijft een respondent dat hij verwacht dat de gemeenschap hechter wordt als het project permanent wordt. Bewoners verwijzen daarbij regelmatig naar de bestaande overlegstructuren, gezamenlijke besluitvorming en de sterke betrokkenheid van bewoners bij hun leefomgeving.

4.3.1 Conclusie

Wanneer de verschillende waarden gezamenlijk worden beschouwd, ontstaat een opvallend beeld. De interviews suggereren dat bewoners permanentie niet ervaren als een bedreiging van de huidige identiteit van Woldwijk, maar juist als een volgende stap in de ontwikkeling ervan.

De belangrijkste verandering die bewoners verwachten, is meer zekerheid. Die zekerheid werkt vervolgens door in vrijwel alle andere waarden. Bewoners verwachten meer te investeren in hun woning, in duurzame voorzieningen, in natuurontwikkeling en in gemeenschappelijke ruimtes. Permanentie fungeert daarmee als een katalysator voor processen die volgens bewoners nu al aanwezig zijn.

Tegelijkertijd laten de interviews zien dat niet alle gevolgen positief worden beoordeeld. Met name de invloed van marktwerking roept zorgen op. Bewoners vrezen dat stijgende woningwaarden en speculatie kunnen leiden tot een verschuiving van de oorspronkelijke idealen waarop Woldwijk is gebouwd. Daarmee ontstaat een spanning tussen enerzijds de wens om permanent te worden en anderzijds de wens om toegankelijk, collectief en alternatief te blijven.

De kern van deze spanning ligt in de vraag hoe Woldwijk zijn identiteit kan behouden wanneer het project verder professionaliseert. Bewoners lijken zich zeer bewust van dit vraagstuk. Opvallend is echter dat zij deze spanning niet zien als reden om permanentie af te wijzen. Integendeel: veel respondenten spreken juist de verwachting uit dat duidelijke afspraken, gezamenlijke besluitvorming en sterke gemeenschap structuren voldoende mogelijkheden bieden om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan.

Uiteindelijk wijzen de interviews in dezelfde richting. De waarden die bewoners momenteel aan Woldwijk toekennen: natuur, duurzaamheid, gemeenschap en autonomie worden niet gezien als waarden die verdwijnen wanneer het project permanent wordt. Veel bewoners verwachten juist dat deze waarden sterker tot uiting kunnen komen wanneer de onzekerheid over de toekomst verdwijnt. Zoals een bewoner treffend samenvat: "Als het permanent wordt, dan ga je ook meer een toekomst zien" (interview 24).

Hoofdstuk 5: Analyse

Dit hoofdstuk analyseert de resultaten uit hoofdstuk 4. Eerst worden de publieke waarden van de gemeente vergeleken met die van de bewoners van Woldwijk (5.1). Vervolgens wordt aan de hand van de opgehaalde inzichten uit de literatuur geanalyseerd hoe deze waarden en de sociale structuren van Woldwijk behouden en versterkt kunnen worden bij een mogelijke overgang naar permanentie (5.2).

5.1 In hoeverre komen de waarden van de gemeente overeen met die van de bewoners van Woldwijk of verschillen zij van elkaar?

Paragraaf 5.1 is onderverdeeld in vier sub-paragrafen. Eerst worden de overeenkomsten tussen de waarden besproken (5.1.1.) Daarna wordt ingegaan op de verschillende invullingen die de gemeente en bewoners aan dezelfde waarden geven (5.1.2). Vervolgens worden de verschillen in prioritering (5.1.3) en de waarden die vooral bij één van beide partijen voorkomen (5.1.4) behandeld. Tot slot een conclusie van deze paragraaf (5.1.5).

5.1.1 Overeenkomsten in waarden

Bij het analyseren van de resultaten uit hoofdstuk 4 valt op dat de waarden van de gemeente en de bewoners vooral overeenkomsten vertonen. Een waarde die bij beide partijen herhaaldelijk terugkomt is duurzaamheid. Zowel in de beleidsstukken van de gemeente als in de interviews en enquêtes wordt duurzaamheid als een belangrijke reden genoemd. De gemeente zag het als een voorwaarde om de beoogde initiatieven te exploiteren. Bij bewoners is duurzaam wonen en leven een veelgenoemde reden om zich te vestigen in Woldwijk.

De gemeente hecht daarnaast veel waarde aan burgerparticipatie. Daarbij geldt voor haar vooral het feit dat bewoners van Woldwijk zelf initiatief nemen, actief bijdragen aan hun leefomgeving en hiervoor verantwoordelijkheid dragen. De overeenkomst is hier te vinden in het feit dat bewoners veel waarde hechten aan autonomie, zelfregie en gezamenlijke besluitvorming. Zij zien zichzelf niet als slechts gebruikers van het gebied, maar juist als actieve deelnemers aan het beheer en de ontwikkeling van Woldwijk. Op die manier wordt de waarde die de gemeente oorspronkelijk had beoogd praktisch ingevuld door de bewoners.

Een derde overeenkomst is te vinden in gemeenschap en sociale cohesie. Waar de gemeente het heeft over maatschappelijke meerwaarde, vertellen bewoners dat de community misschien wel een van de belangrijkste redenen is voor hun vestiging in Woldwijk. Uit de interviews blijkt dat de betrokkenheid, zowel met elkaar als met Ten Boer, leidt tot een grote mate van sociale cohesie. Hierdoor ontstaat een sterke sociale structuur, wat resulteert in de door de gemeente beoogde toegevoegde waarde voor de gemeenschap.

Deze overeenkomsten laten zien dat de waarden die de gemeente voor ogen had bij de start van de ontwikkeling van het project in belangrijke mate zijn terug te zien in de waarden die de bewoners toekennen aan het project. Daarmee zijn de waarden niet slechts gebleven bij beleidsdoelen, maar ook daadwerkelijk in de praktijk gebracht door de bewoners.

5.1.2 Andere invulling van de waarden

Ondanks het feit dat deze waarden in zekere zin met elkaar overeenstemmen, is er daarentegen wel verschil in de manier waarop de gemeente en de bewoners de waarden interpreteren. Uit de analyse blijkt dat vooral naar de waarde duurzaamheid verschillend

wordt gekeken. De gemeente vindt hierbij vooral van belang dat er sprake is van duurzaam bouwen en duurzame gebiedsontwikkeling. Uit de interviews blijkt echter dat bewoners een veel breder begrip van duurzaamheid opvatten. Zij betrekken de waarde niet alleen op de woning zelf, maar ook op hun consumptiegedrag, afvalscheiding en hergebruik van materialen. Duurzaamheid wordt daarbij amper gescheiden van ecologisch leven, die samen een bredere opvatting van bewust leven, verbondenheid met de natuur en verantwoordelijkheid voor de omgeving omvatten.

Een vergelijkbare analyse kan worden gemaakt bij de waarde burgerparticipatie. Dit is voor de gemeente vooral een manier waarop burgers actief kunnen bijdragen aan maatschappelijke ontwikkelingen, waarbij ze verantwoordelijkheid kunnen nemen voor hun omgeving. Aan de input van bewoners valt af te leiden dat het bij participatie ook draait om autonomie en gezamenlijke besluitvorming. Zo krijgt participatie voor bewoners een bredere strekking die meer omvat dan alleen hun actieve bijdrage. Zij geven daarmee sociale betekenis aan participatie die voor hen een doel op zichzelf is, terwijl de gemeente het eerder ziet als slechts een middel om maatschappelijke doelen te realiseren.

Ook bij de maatschappelijke meerwaarde valt op dat de gemeente zich vooral richt op de inwoners van Ten Boer en de omgeving. Zij kijkt daarbij naar initiatieven die zichtbaar bijdragen aan het dorp. Deze maatschappelijke meerwaarde voor de omgeving wordt door de bewoners van Woldwijk zelf eveneens erkend en actief vormgegeven, zoals het zomerterras dat bewoners organiseren voor inwoners van Ten Boer. Tegelijkertijd ligt voor bewoners de maatschappelijke meerwaarde vooral binnen de eigen gemeenschap. De onderlinge zorg en het ondersteunen van elkaar in het dagelijks leven blijkt in die zin niet een oorspronkelijk doel te zijn geweest van de gemeente, maar is nu wel degelijk van grote waarde voor de bewoners zelf. De gemeente vraagt zich dus vooral af wat Woldwijk oplevert voor zijn omgeving, terwijl de bewoners zich sterker richten op de waarde die Woldwijk heeft voor de eigen gemeenschap, zonder daarbij de bijdrage aan het dorp uit het oog te verliezen.

5.1.3 Verschil in prioriteiten

Door de verschillende perspectieven waarmee de gemeente en de bewoners naar verschillende waarden kijken, bestaat er ook een verschil in de mate waarop beide groepen waarden prioriteren. Voor de gemeente is Woldwijk namelijk een beleidsproject waarbij ze meerdere belangen moet afwegen en rekening dient te houden met publieke middelen. Als orgaan van openbaar bestuur heeft ze tenslotte een verantwoordelijkheid om het gebied te ontwikkelen. Dit brengt met zich mee dat er de prioriteit ligt bij de flexibiliteit van het project, zodat er ruimte wordt gelaten voor toekomstige ontwikkelingen. Daarnaast blijkt uit de beleidsstukken van de gemeente dat financiële haalbaarheid een van de randvoorwaarden is voor het project, alhoewel deze waarde in de praktijk minder dominant blijkt te zijn dan verwacht zou worden.

De bewoners van Woldwijk hoeven daarentegen niet dergelijke beleidsmatige keuzes te maken, maar kijken naar het project vanuit hun dagelijkse leefomgeving. Hun alternatieve manier van leven die mogelijk wordt gemaakt dankzij dit project is voor hen dan ook een hogere prioriteit dan voor de gemeente. Financiële haalbaarheid is voor hen dan ook minder belangrijk dan de gemeenschap, autonomie en ecologisch leven. Daarnaast hechten bewoners vooral waarde aan zekerheid en niet aan flexibiliteit. Het verschil in prioriteit wordt in dat opzicht vooral duidelijk in de discussie over permanentie. Een permanente status van het huidige project zou de bewoners rust geven en mogelijkheden bieden om meer investeringen te doen. De gemeente kent juist meer gewicht toe aan flexibiliteit, om

meerdere opties voor gebiedsontwikkeling, zoals woningbouw, nog als mogelijkheid open te houden.

Overigens geldt het verschil in prioriteit in mindere mate voor de maatschappelijke meerwaarde. Zowel de gemeente als de bewoners laten weten dat dit voor hen beide een belangrijke waarde is.

5.1.4 Verschillen in waarden

Naast waarden die met elkaar overeenkomen zijn er ook waarden die vooral bij een van de groepen voorkomen. Voor bewoners zijn dat voornamelijk waarden die te maken hebben met hun alternatieve levensstijl. Klein wonen, minimalisme, zelf bouwen en betaalbaar wonen zijn enkele voorbeelden. Dit zijn waarden die voor de bewoners een belangrijke rol hebben gespeeld in hun keuze om zich te vestigen in Woldwijk, maar komen nauwelijks terug in de beleidsstukken van de gemeente.

Anderzijds wordt de randvoorwaarde van financiële haalbaarheid vooral door de gemeente benoemd. Ook de waarde van flexibiliteit, voor toekomstige gebiedsontwikkeling, komt vooral terug in de gemeentelijke beleidsstukken, maar worden beperkt besproken door de bewoners.

5.1.5 Conclusie

Deze analyse toont aan dat er enkele kernwaarden zijn die zowel door de bewoners van Woldwijk als door de gemeente Groningen worden gedeeld. Hierbij zijn duurzaamheid, participatie, gemeenschap en maatschappelijke meerwaarde voor beide partijen belangrijke uitgangspunten. Toch worden de waarden wel op verschillende manieren ingevuld, doordat beide groepen vanuit een ander perspectief handelen. Voor de gemeente worden de waarden ingevuld vanuit hun beleidsmatige taken, terwijl voor de bewoners de waarden onderdeel uitmaken van hun dagelijkse leefwijze. Tegelijkertijd zorgt dit ervoor dat de beleidsdoelen van de gemeente daadwerkelijk praktisch worden ingevuld door de bewoners. Tot slot zijn er verschillen in het gewicht wat beide partijen toekennen aan hun waarden, en zijn er waarden die slechts bij een van beide partijen voorkomen.

5.2 Hoe kunnen de bestaande waarden en sociale structuren van Woldwijk worden behouden en versterkt bij een mogelijke overgang naar permanentie?

Paragraaf 5.2 is onderverdeeld in zes subparagrafen. Eerst wordt het belang van financiële autonomie besproken (5.2.1). Daarna wordt ingegaan op maintaining en reframing van de omgeving (5.2.2), gevolgd door sociale duurzaamheid (5.2.3) en het greening-effect (5.2.4). Ten slotte worden zelfbouw, gemeenschap en de grenzen van regelgeving behandeld (5.2.5) en de financiële toegankelijkheid (5.2.6).

Uit hoofdstuk 4 blijkt dat bewoners een permanente status niet zien als een bedreiging voor Woldwijk, maar juist als een kans om de bestaande waarden verder te ontwikkelen. Zowel de interviews als de enquêtes laten zien dat waarden als duurzaamheid, autonomie, gemeenschapsvorming en verbondenheid met de natuur ook bij een permanente status centraal blijven staan. Tegelijkertijd wijzen bewoners op risico's, zoals marktwerking, strengere regelgeving en een afnemende financiële toegankelijkheid. De uitdaging ligt daarom niet zozeer in de vraag óf Woldwijk permanent kan worden, maar onder welke voorwaarden de huidige identiteit behouden blijft.

Om deze vraag te beantwoorden worden in deze paragraaf de onderzoeksresultaten gekoppeld aan de wetenschappelijke literatuur. Daarbij wordt geanalyseerd welke factoren volgens de literatuur bijdragen aan het behoud van de waarden die bewoners belangrijk

vinden en welke aandachtspunten daarbij ontstaan wanneer een tijdelijk initiatief zich ontwikkelt tot een permanente woonwijk.

5.2.1 Financiële autonomie

Uit de interviews blijkt dat bewoners onder andere waarde hechten aan financiële autonomie. Een bewoner verwoordde dit heel duidelijk: "Ik wil niet vastzitten aan een enorme hypotheek." Deze wens om los te komen van hoge woonlasten en financiële druk is voor veel mensen een belangrijke reden om voor Woldwijk te kiezen. Door te kiezen voor een levensstijl met lagere kosten en meer controle over hun uitgaven, creëren bewoners een vorm van vrijheid die in de reguliere woningmarkt moeilijk te bereiken is.

Deze keuze voor financiële onafhankelijkheid sluit nauw aan bij wat Wilson en Wadham omschrijven als *reclaiming*: het terugnemen van zeggenschap over het eigen wonen in een tijd waarin huisvesting steeds meer wordt gezien als financieel product. Bewoners nemen afstand van de traditionele cyclus van werken, verdienen en afbetalen, en kiezen bewust voor een manier van leven waarin eenvoud en autonomie centraal staan.

Binnen dit reclaiming-perspectief speelt "*dweller-control*" een centrale rol: de vrijheid om zelf te bouwen en te bepalen hoe een huis eruitziet. Deze autonomie maakt het mogelijk om de woning ondergeschikt te maken aan de natuur en de ecologische voetafdruk drastisch te verkleinen. Minimalisme wordt door bewoners niet ervaren als beperking, maar als een bewuste bevrijding van maatschappelijke druk en overmatige consumptie, precies de vorm van zelfbeschikking die Wilson en Wadham als kern van reclaiming zien.

5.2.2 Gemeenschap

De gemeenschap in Woldwijk vormt het weefsel dat deze individuele idealen, financiële autonomie, zelfbouw en een eenvoudige, ecologische levensstijl met elkaar verbindt. Het proces dat hier een tastbare invulling aangeeft wordt in de literatuur "*maintaining*" genoemd, het gezamenlijk en voortdurend vormgeven en onderhouden van zowel de leefomgeving als de onderlinge relaties. Activiteiten zoals de maandelijkse klusdagen bij Landjegoed, de gezamenlijke maaltijden bij Staatjevrij en het intensief delen van middelen en kennis laten zien hoe bewoners transformeren van passieve consumenten naar actieve deelnemers in hun eigen woonproject.

Volgens Wilson en Wadham kunnen zulke dagelijkse praktijken uitgroeien tot een gedeelde identiteit, waarin persoonlijke overtuigingen over eenvoud, autonomie en gemeenschappelijkheid een politieke lading krijgen. Die politieke dimensie ligt in wat zij omschrijven als prefiguratieve politiek: het in het hier en nu belichamen van een alternatief voor de dominante, op consumptie en financiële waarde gerichte woningmarkt. De keuze voor een tiny house wordt daarmee een normatieve uitspraak over hoe wonen en samenleven óók vormgegeven kunnen worden. Deze politieke dimensie versterkt de interne cohesie, maar kan ook een impliciete normativiteit creëren die het moeilijker maakt voor mensen met andere perspectieven om zich thuis te voelen.⁵³ Deze ontwikkeling naar een gezamenlijk front sluit aan bij de uitgesproken wens van bewoners om in de toekomst meer als één ongedeelde Woldwijk-gemeenschap te worden gezien, in plaats van als bewoners van afzonderlijke deelgebieden. Door dit proces van maintaining worden individuele waarden

⁵³ Wilson & Wadham 2023

verankerd in de sociale structuur van de plek. Dat maakt deze waarden niet alleen zichtbaar, maar ook veerkrachtig.

Het vraagstuk van betaalbaarheid en speculatie sluit aan bij een vierde element in de analyse van Wilson en Wadham: *reframing*. Reframing gaat verder dan alleen het terugnemen van zeggenschap; het betekent dat bewoners de betekenis van “wonen” fundamenteel herdefiniëren. In plaats van een huis te zien als een financieel bezit waarmee je vermogen opbouwt, wordt het gezien als een middel om basisbehoeften te vervullen en een leven te leiden dat is gebaseerd op persoonlijke waarden in plaats van economische motieven.⁵⁴ Deze verschuiving is ook zichtbaar in Woldwijk. Bewoners willen de collectief opgebouwde waarde beschermen tegen individuele winst bij verkoop. Zij vrezen dat tiny houses anders zouden meegaan in de logica van de reguliere woningmarkt, waarbij stijgende prijzen leiden tot uitsluiting en speculatie. Door expliciet afstand te nemen van die logica en te kiezen voor afspraken die speculatie tegengaan, geven bewoners concreet vorm aan reframing: wonen wordt benaderd als een sociaal goed dat je samendraagt, niet als een financieel product.

5.2.3 Sociale duurzaamheid

De sociale cohesie die in Woldwijk zichtbaar is, sluit nauw aan bij de *triple bottom line* van Ford en Gomez-Lanier. Zij stellen dat duurzame woonprojecten alleen kunnen functioneren wanneer ecologische, economische en sociale belangen in balans zijn.⁵⁵ Bewoners van Woldwijk zien deze domeinen niet als losse categorieën, maar als een verweven geheel dat hun manier van leven vormgeeft.

De veelgebruikte beschrijving van Woldwijk als een “warm bad” van gelijkgestemden weerspiegelt precies de sociale dimensie van duurzaamheid die Ford en Gomez-Lanier benadrukken. Deze metafoor verwijst niet alleen naar een gevoel van welkom en veiligheid, maar ook naar een vorm van sociaal welzijn waarin bewoners zich gezien, gesteund en begrepen voelen. Het samenleven met mensen die vergelijkbare waarden nastreven, eenvoud, autonomie, ecologisch bewustzijn, creëert een omgeving waarin bewoners zich kunnen ontplooiën zonder sociale frictie of normatieve druk van buitenaf.⁵⁶

Daarnaast benadrukken Ford en Gomez-Lanier dat sociale duurzaamheid afhankelijk is van de manier waarop een woonproject functioneert binnen de gemeenschap.⁵⁷ In Woldwijk krijgt dit vorm als gedeelde verantwoordelijkheid: bewoners zijn geen passieve gebruikers van hun woonomgeving, maar actieve deelnemers die samen de plek dragen. De gezamenlijke maaltijden, klusdagen en het delen van middelen zijn concrete uitingen van deze collectieve betrokkenheid.

Toch kent deze sociale dimensie ook een schaduwzijde. Ford en Gomez-Lanier benadrukken dat juist de nabijheid die sociale cohesie mogelijk maakt, ook spanningen kan veroorzaken. Doordat wonen en sociale interacties op dezelfde plek plaatsvinden, kunnen conflicten en strubbelingen zwaarder wegen dan in conventionele woonvormen. De intensiteit van het samenleven maakt dat kleine irritaties sneller uitgroeien tot grotere kwesties, waardoor de sociale harmonie kwetsbaar kan zijn. Daarnaast staat de economische toegankelijkheid onder druk.⁵⁸ Hoewel sociale duurzaamheid vraagt om rechtvaardigheid en inclusiviteit, laten

⁵⁴ Wilson & Wadham 2023

⁵⁵ Ford & Gomez-Lanier 2017

⁵⁶ Ford & Gomez-Lanier 2017

⁵⁷ Ford & Gomez-Lanier 2017

⁵⁸ Ford & Gomez-Lanier 2017

de interviews zien dat de instapkosten voor Woldwijk een aanzienlijke drempel vormen. Zo zegt een geïnterviewde terecht: "Wie heeft er 60, 70K liggen?". Dit beperkt de toegankelijkheid en kan de sociale diversiteit van de gemeenschap ondermijnen.

Ook de balans tussen autonomie en collectieve regels vormt een uitdaging. Ford en Gomez-Lanier verwijzen naar het voorbeeld van Boneyard Studios, waar het ontbreken van duidelijke afspraken leidde tot het uiteenvallen van de groep.⁵⁹ In Woldwijk wordt een vergelijkbare spanning zichtbaar: bewoners hechten sterk aan hun vrijheid, maar erkennen tegelijkertijd dat gezamenlijke afspraken nodig zijn om de identiteit van het project te beschermen. Deze spanning tussen individuele autonomie en collectieve ordening is een terugkerend thema in alternatieve woonvormen.

5.2.4 Het greening-effect

Juist deze combinatie van sterke sociale cohesie, gedeelde verantwoordelijkheid en een gedeelde politieke identiteit vormt de voedingsbodem voor wat Mangold et al. het *greening effect* noemen. Dit effect beschrijft hoe duurzaam gedrag niet uitsluitend voortkomt uit individuele overtuigingen, maar wordt gevormd en versterkt door de sociale context waarin mensen leven.⁶⁰

In Woldwijk is deze sociale inbedding bijzonder sterk aanwezig. Zoals eerder beschreven dragen bewoners gezamenlijk zorg voor de plek, en die gedeelde verantwoordelijkheid creëert een dagelijkse nabijheid waarin duurzaam handelen zichtbaar, bespreekbaar en vanzelfsprekend wordt. Het greening effect ontstaat doordat bewoners voortdurend elkaars keuzes zien en ervaren. In Woldwijk zie je dit niet alleen in de manier waarop zij de leefomgeving onderhouden, maar ook in de wijze waarop zij elkaar ondersteunen bij het bouwen en verbeteren van hun woningen. Deze onderlinge hulp, van het uitleen van gereedschap tot het samen oplossen van technische problemen, maakt duurzaamheid tot een gedeelde praktijk. Het bouwen van een tiny house is zo niet alleen een individuele prestatie, maar een collectieve leerervaring waarin kennis, materialen en waarden circuleren.

Mangold et al. benadrukken dat het niet de hoeveelheid contact, maar vooral de kwaliteit van de relaties is die bepaalt of duurzame normen worden versterkt. Wanneer relaties warm, ondersteunend en gelijkwaardig zijn, ontstaat een subtiele maar krachtige vorm van normstelling; maar wanneer relaties onder druk komen te staan, kan het effect zich ook omkeren.⁶¹ De interviews laten zien dat conflicten en strubbelingen in Woldwijk extra zwaar kunnen wegen omdat wonen, werken en sociale interacties op dezelfde plek plaatsvinden. In zulke situaties kan duurzaam gedrag juist worden ontmoedigd, of kunnen bewoners zich terugtrekken uit collectieve praktijken.

Daarnaast speelt de emotionele verbondenheid met de plek een cruciale rol. Naarmate bewoners langer deel uitmaken van Woldwijk, groeit hun gevoel van verantwoordelijkheid voor het landschap, de natuur en de gezamenlijke infrastructuur. Deze verbondenheid maakt dat duurzame keuzes niet alleen rationeel of ideologisch gemotiveerd zijn, maar ook voortkomen uit een gevoel van zorg en betrokkenheid. Het resultaat is dat duurzaamheid niet slechts een ideaal blijft, maar een levende praktijk die dagelijks wordt gereproduceerd. Deze emotionele verankering verklaart ook waarom sommige vormen van duurzaam gedrag sterker toenemen dan andere. Praktijken die direct verbonden zijn met het dagelijks leven,

⁵⁹ Ford & Gomez-Lanier 2017

⁶⁰ Mangold, Lee & Zschau 2023

⁶¹ Mangold, Lee & Zschau 2023

zoals lokaal voedsel verbouwen, spullen delen of energie besparen, worden vanzelfsprekend onderdeel van de leefstijl. Andere gedragingen, zoals donaties aan milieuorganisaties of het aanschaffen van nieuwe eco-producten, kunnen juist afnemen doordat de focus verschuift naar minimalisme, zelfvoorziening en lokale oplossingen. Duurzaamheid wordt daarmee meer een kwestie van doen dan consumeren.

Een laatste nuance die Mangold et al. benadrukken, is dat het greening effect het meest duurzaam is wanneer ecologische praktijken worden verankerd in de fysieke infrastructuur.⁶² Gedrag dat wordt ondersteund door gedeelde voorzieningen, zoals gezamenlijke waterzuivering, energieopwekking of compostsystemen, heeft een grotere kans om blijvend te zijn. Dit sluit nauw aan bij de wens van Woldwijkers om bij een mogelijke overgang naar permanentie te investeren in grotere infrastructuurprojecten die hun ecologische ambities structureel kunnen dragen. Nu zijn deze investeringen nog te duur.

In deze context wordt duidelijk dat het greening effect in Woldwijk meer is dan een sociaal mechanisme: het is een proces waarin ecologische waarden worden verankerd in de relaties tussen mensen, in hun dagelijkse routines én in de fysieke omgeving die zij samen vormgeven. Hierdoor is de kans groot dat deze waarden ook in een permanente situatie behouden blijven, zolang de sociale dynamiek die eraan ten grondslag ligt, cohesie, gedeelde verantwoordelijkheid en een gedeelde politieke identiteit, in stand blijft.

5.2.5 Zelfbouw, gemeenschap en de grenzen van regelgeving

Shahab laat zien dat tiny houses niet slechts een alternatieve woonvorm zijn, maar een reactie op structurele problemen rondom betaalbaarheid, ecologische duurzaamheid en de behoefte aan meer zeggenschap over het eigen leven.⁶³ In Woldwijk is dit duidelijk zichtbaar: bewoners kiezen bewust voor een woning die zij grotendeels zelf kunnen ontwerpen en bouwen, waardoor zij niet alleen financiële autonomie creëren, maar ook een diepe emotionele verbinding met hun leefomgeving ontwikkelen. Het proces van self-build is daarmee meer dan een technische handeling; het is een vorm van empowerment die bewoners in staat stelt hun waarden letterlijk in hun woning te verankeren. De onderlinge hulp die tijdens het bouwen ontstaat, het delen van kennis, materialen en fysieke arbeid versterkt bovendien de sociale cohesie die voor dit soort gemeenschappen zo kenmerkend is.

Tegelijkertijd wijst Shahab erop dat tiny house-projecten vaak tegen planologische en juridische barrières aanlopen. De bestaande regelgeving is doorgaans geschreven voor conventionele woningen en sluit slecht aan bij kleinschalige, flexibele woonvormen. Hierdoor bevinden projecten zoals Woldwijk zich in een voortdurende onderhandelingspositie, waarbij tijdelijke vergunningen weliswaar experimenteerruimte bieden, maar ook onzekerheid creëren. Die onzekerheid heeft directe gevolgen voor de mate waarin bewoners durven te investeren in hun woningen en in de ecologische infrastructuur van het terrein. Shahab benadrukt dat duurzame innovaties, zoals waterzuivering, alternatieve energievoorzieningen of gezamenlijke technische systemen vaak pas worden gerealiseerd wanneer bewoners de zekerheid hebben dat zij langdurig op dezelfde plek kunnen blijven. Permanentie is daarmee niet alleen een juridische status, maar een voorwaarde voor langetermijninvesteringen in duurzaamheid.⁶⁴

⁶² Mangold, Lee & Zschau 2023

⁶³ Shahab 2026

⁶⁴ Shahab 2026

Daarnaast onderstreept Shahab dat de kracht van tiny house-gemeenschappen niet alleen ligt in hun fysieke compactheid, maar ook in de sociale cohesie die ontstaat door het samenleven op een kleiner oppervlak. Het wonen op beperkte ruimte stimuleert samenwerking, het delen van middelen en het gezamenlijk beheren van de leefomgeving.⁶⁵ In Woldwijk is dit zichtbaar in de manier waarop bewoners elkaar ondersteunen bij technische uitdagingen, materialen uitwisselen en samen verantwoordelijkheid dragen voor het landschap. Deze sociale dimensie sluit nauw aan bij de ecologische ambities van het project: samenwerking maakt het mogelijk om voorzieningen te delen, energie te besparen en lokale oplossingen te ontwikkelen die in een traditionele woonwijk minder vanzelfsprekend zouden zijn.

Shahab wijst er echter ook op dat de ecologische voordelen van tiny houses pas volledig tot hun recht komen wanneer zij worden geïntegreerd in de bestaande publieke infrastructuur. Hoewel off-grid-systemen aantrekkelijk lijken vanuit een ideaal van zelfvoorzienendheid, kunnen zij op de lange termijn inefficiënt of kwetsbaar zijn. De literatuur benadrukt dat een hybride model, waarin lokale duurzame praktijken worden gecombineerd met robuuste publieke voorzieningen, vaak het meest toekomstbestendig is. Voor Woldwijk betekent dit dat een mogelijke overgang naar permanentie niet alleen kansen biedt voor stabiliteit, maar ook voor het ontwikkelen van infrastructuur die hun ecologische waarden structureel kan ondersteunen.⁶⁶

5.2.6 Financiële toegankelijkheid

Een laatste uitdaging die Shahab benoemt, betreft de financiële toegankelijkheid van tiny house-projecten. Traditionele hypotheekmodellen sluiten vaak niet aan bij deze woonvorm, omdat tiny houses niet altijd voldoen aan de formele eisen van banken of omdat zij op tijdelijke grond staan. Hierdoor zijn bewoners aangewezen op eigen vermogen of alternatieve financieringsvormen, wat de drempel om deel te nemen aanzienlijk verhoogt.⁶⁷ Zoals eerder besproken bij de sociale dimensie van Woldwijk, wordt deze barrière zichtbaar in de instapkosten die soms 60.000 tot 70.000 euro kunnen zijn, die de toegankelijkheid beperken en de sociale diversiteit van de gemeenschap onder druk zetten. De financiële uitdaging staat daarmee niet op zichzelf, maar raakt direct aan de bredere vraag hoe inclusief en rechtvaardig een project als Woldwijk kan zijn.

Shahab benadrukt dat deze financiële barrières niet alleen individuele gevolgen hebben, maar ook de structurele ontwikkeling van tiny house-gemeenschappen beïnvloeden. Wanneer bewoners geen toegang hebben tot passende financiering, wordt het moeilijker om de waarden van eenvoud, autonomie en duurzaamheid, die eerder in de analyse centraal stonden, breed toegankelijk te maken. Dit creëert een spanning tussen het ideaal van een laagdrempelige, alternatieve woonvorm en de realiteit dat deelname vaak afhankelijk is van privévermogen. Dezelfde spanning zagen we eerder terug in de balans tussen autonomie en collectieve regels: tiny house-projecten willen open en inclusief zijn, maar worden in de praktijk soms onbedoeld exclusief door financiële en juridische structuren waar zij geen controle over hebben.⁶⁸

Shahab pleit daarom voor financiële innovatie, zoals aangepaste hypotheekvormen, coöperatieve financiering of gemeentelijke ondersteuning, om tiny house-projecten toegankelijker te maken voor mensen met verschillende inkomens. Voor Woldwijk betekent dit dat permanentie niet alleen stabiliteit biedt voor ecologische investeringen, maar ook

⁶⁵ Shahab 2026

⁶⁶ Shahab 2026

⁶⁷ Shahab 2026

⁶⁸ Shahab 2026

kansen creëert om nieuwe financieringsmodellen te ontwikkelen die beter aansluiten bij de waarden van de gemeenschap.⁶⁹

5.2.7 Conclusie

In deze paragraaf zijn de onderzoeksresultaten geïnterpreteerd aan de hand van de wetenschappelijke literatuur over tiny houses. Daarbij is onderzocht in hoeverre de waarden die bewoners momenteel aan Woldwijk toekennen aansluiten bij de literatuur en welke inzichten de literatuur biedt voor het behoud van deze waarden bij een mogelijke permanente status.

De analyse laat zien dat de waarden die in Woldwijk centraal staan, zoals duurzaamheid, autonomie, gemeenschapsvorming en verbondenheid met de natuur, sterk overeenkomen met de waarden die in de literatuur worden beschreven. Bovendien ondersteunt de theorie de verwachting van bewoners dat deze waarden ook bij een permanente status behouden kunnen blijven. Dit is echter niet vanzelfsprekend. De literatuur laat zien dat het behoud van deze waarden afhankelijk is van verschillende voorwaarden, zoals het beschermen van betaalbaarheid, het voorkomen van marktwerking en speculatie, het behoud van ruimte voor zelfbouw en het actief onderhouden van de gemeenschap.

Permanentie kan daarmee worden gezien als een kans om de bestaande waarden van Woldwijk verder te versterken, mits rekening wordt gehouden met de risico's volgens zowel de literatuur als de onderzoeksresultaten.

Hoofdstuk 6: Conclusie

Dit hoofdstuk zet de conclusie uiteen van dit onderzoek (6.1), vervolgens worden de beperkingen van dit onderzoek besproken in de discussie (6.2) en eindigt dit onderzoek met een aanbeveling voor de gemeente (6.3).

6.1 Conclusie

Woldwijk kan worden beschouwd als een realistische utopie: een plek waar bewoners laten zien dat een alternatieve manier van wonen daadwerkelijk mogelijk is. De analyse laat zien dat de waarden die Woldwijk nu kenmerken, zoals duurzaamheid, gemeenschapsvorming, betaalbaarheid en de ecologische levensstijl, niet toevallig zijn ontstaan, maar diep zijn ingebed in de dagelijkse praktijken en relaties van de gemeenschap. Daarom is het aannemelijk dat deze waarden ook in een permanente situatie behouden blijven. De hechte sociale structuur, de gedeelde verantwoordelijkheid voor de plek en de manier waarop

⁶⁹ Shahab 2026

bewoners elkaar ondersteunen in zowel het wonen als het bouwen, vormen een stevig fundament dat niet afhankelijk is van de tijdelijke status van het project.

Tegelijkertijd laat dit onderzoek zien dat bewoners en de gemeente deze waarden niet volledig op dezelfde manier benaderen. Beide partijen hechten waarde aan duurzaamheid, participatie, gemeenschap en maatschappelijke meerwaarde, maar vullen deze waarden vanuit een ander perspectief in. Waar de gemeente deze waarden vooral benadert vanuit haar publieke verantwoordelijkheid en beleidsdoelen, ervaren bewoners ze als onderdeel van hun dagelijkse leefwijze. Daarnaast leggen bewoners meer nadruk op waarden als autonomie, self-build, minimalisme en betaalbaar wonen, terwijl de gemeente juist meer belang hecht aan flexibiliteit, financiële haalbaarheid en maatschappelijk meerwaarde voor Ten Boer en de omgeving. Deze verschillen vormen geen fundamentele tegenstelling, maar vragen bij een mogelijke permanentie wel om een zorgvuldige afweging tussen beide perspectieven.

Bij een mogelijke overgang naar permanentie verandert bovendien de betekenis van sommige waarden. Een permanente status biedt ruimte om duurzaamheid verder te versterken door investeringen in gezamenlijke infrastructuur en langdurige verbondenheid met de plek. Tegelijkertijd kunnen waarden als flexibiliteit, experimenteerruimte en vrijheid in het bouwen onder druk komen te staan doordat permanentie gepaard gaat met meer regelgeving en institutionele kaders. Het behoud van de identiteit van Woldwijk vraagt daarom niet alleen om het behouden van bestaande waarden, maar ook om zorgvuldig omgaan met deze veranderingen.

Tegelijkertijd blijkt dat het behoud van deze waarden wel bepaalde voorwaarden vereist. De gemeenschap is hecht, maar juist die nabijheid kan ook leiden tot spanningen. Zoals eerder besproken kunnen conflicten in een woonvorm waar leven, werken en sociale interacties samenvallen sneller escaleren. Permanentie vraagt daarom om duidelijke structuren, open communicatie en gezamenlijke afspraken om deze spanningen te kunnen opvangen zonder dat zij de sociale cohesie ondermijnen. Het vermogen om conflicten te hanteren is daarmee een essentieel onderdeel van het toekomstbestendig maken van de waarden die Woldwijk nu draagt.

Daarnaast is het belangrijk dat de drie deelgebieden, Tiny House, Staatjevrij en Landjegoed, verder naar elkaar toegroeien. Hoewel zij nu al samenwerken, is er nog winst te behalen in het ontwikkelen van een gezamenlijke identiteit en gedeelde praktijken. Juist doordat bewoners elkaar vaker opzoeken, samenwerken en gezamenlijke verantwoordelijkheden dragen, worden de kernwaarden van Woldwijk steeds sterker verankerd in de gemeenschap. Op dit moment is die gezamenlijke identiteit nog kwetsbaar, doordat de drie deelgebieden nog deels als afzonderlijke gemeenschappen functioneren. Wanneer deze integratie uitblijft, bestaat het risico dat de gedeelde waarden minder stevig worden doorgegeven aan toekomstige bewoners en de sociale cohesie op de langere termijn onder druk komt te staan. Een permanente status kan deze integratie versterken, doordat bewoners meer zekerheid hebben en daardoor meer bereid zijn om te investeren in gezamenlijke voorzieningen, gedeelde infrastructuur en collectieve besluitvorming. Het samenbrengen van deze drie plekken tot één geheel is cruciaal om de waarden van Woldwijk niet alleen te behouden, maar ook verder te verdiepen.

Een ander belangrijk element is de rol van self-build. De mogelijkheid om de eigen woning te ontwerpen en te bouwen is een van de kernwaarden van Woldwijk en een belangrijke bron van verbondenheid met de plek. Om deze waarde te behouden, is het noodzakelijk dat er ruimte blijft voor afwijkingen van het Bouwbesluit, zodat bewoners ook in een permanente situatie hun woningen kunnen vormgeven op een manier die past bij hun idealen van

eenvoud, duurzaamheid en autonomie. Tegelijkertijd vraagt dit om een zorgvuldige afweging vanuit de gemeente. Waar bewoners veel waarde hechten aan vrijheid om hun woning zelf vorm te geven, heeft de gemeente vanuit haar publieke verantwoordelijkheid te maken met regelgeving rondom veiligheid en ruimtelijke ordening. De uitdaging ligt daarom niet in het volledig loslaten van regels, maar zoeken naar maatwerk waarbij ruimte voor zelfbouw behouden blijft zonder de publieke belangen uit het oog te verliezen. Wanneer deze ruimte te veel wordt beperkt, bestaat het risico dat juist de experimentele en alternatieve woonvorm die Woldwijk kenmerkt geleidelijk verloren gaat.

Tot slot maakt permanentie het mogelijk om de ecologische waarden van Woldwijk verder te ontwikkelen. Zekerheid over de toekomst creëert de zekerheid die nodig is voor grotere investeringen in duurzame infrastructuur, zoals waterzuivering, energieopwekking of gedeelde technische systemen. Deze investeringen zijn in een tijdelijke setting vaak niet haalbaar, maar vormen juist de sleutel tot het versterken van de duurzame identiteit van de gemeenschap.

Alles bij elkaar wijst de analyse erop dat de waarden van Woldwijk niet alleen behouden kunnen blijven bij permanentie, maar zelfs kunnen worden versterkt, mits er aandacht is voor sociale stabiliteit, integratie van de deelgebieden, ruimte voor zelfbouw en de mogelijkheid om te investeren in duurzame infrastructuur. Permanentie is daarmee niet slechts een juridische stap, maar een noodzakelijke voorwaarde om Woldwijk als inclusieve, ecologische en sociaal veerkrachtige gemeenschap te laten voortbestaan.

Voor de gemeente betekent dit dat permanentie niet alleen vraagt om een besluit over de juridische status van Woldwijk, maar ook om een bewuste afweging welke waarden zij wil beschermen en op welke manier zij deze kan faciliteren. Daarbij ligt een belangrijke rol voor de gemeente in het bieden van ruimte voor maatwerk, het ondersteunen van de ontwikkeling van de gemeenschap en het mogelijk maken van investeringen in duurzame infrastructuur, zonder de maatschappelijke meerwaarde voor Ten Boer uit het oog te verliezen. De manier waarop de gemeente deze balans vormgeeft, zal uiteindelijk bepalend zijn voor de vraag of de waarden die Woldwijk vandaag kenmerken ook op de lange termijn behouden blijven.

6.2 Discussie

Ondanks de waardevolle informatie die in dit onderzoek is verzameld, is het niet onbelangrijk om de beperkingen van dit onderzoek te bespreken. Deze kunnen namelijk van invloed zijn op de interpretatie van de resultaten.

Allereerst zijn de bevindingen gebaseerd op een relatief klein aantal respondenten. Van de circa 70 bewoners van Woldwijk zijn er 15 bewoners geïnterviewd en hebben 14 bewoners de enquête ingevuld. Daarnaast kwam in enkele interviews naar voren dat iemand ook de enquête had ingevuld. Daardoor ontstaat er dus een bepaalde mate van overlap, waardoor het totaal aantal daadwerkelijke respondenten kleiner wordt. Ook is er geprobeerd om de drie deelgebieden zo gelijk mogelijk te vertegenwoordigen, maar zowel in de enquêtes als in de interviews is het deelgebied Staatjevrij licht ondervertegenwoordigd. Deze beperking is van belang, omdat de deelgebieden onderling van elkaar verschillen in levenswijze. Zo zijn de bewoners van Staatjevrij bijvoorbeeld collectiever ingesteld dan de andere deelgebieden. Deze beperkingen brengen met zich mee dat de resultaten van dit onderzoek niet kunnen worden gegeneraliseerd buiten de specifieke context van Woldwijk. Vergelijkbare projecten elders in Nederland kunnen namelijk verschillen in bewonersaantal, organisatiestructuur en levenswijze.

Ten tweede is het waardevol om te benoemen dat de bewoners een direct belang hebben in de toekomst van Woldwijk. Het was daarmee te verwachten dat bewoners voorkeur geven aan een permanente status voor het project. In het verlengde hiervan ontstaat het gevaar dat bewoners hierdoor overwegend positiever zijn over een mogelijke permanentie dan de gemeente. Om deze potentiële vertekening te beperken, zijn de bewoners ook gevraagd naar de mogelijke risico's en nadelen die permanentie met zich meebrengen. Daarnaast zijn de bevindingen uit dit onderzoek geïnterpreteerd aan de hand van bestaande wetenschappelijke literatuur. Hierdoor konden de verwachtingen van bewoners worden geplaatst binnen bredere wetenschappelijke inzichten over tiny house-gemeenschappen en permanentie.

Wat betreft de permanentie moet ook worden gerealiseerd dat op Woldwijk nog een tijdelijk project was ten tijde van dit onderzoek. Daardoor konden de respondenten niet verder gaan dan speculeren over de gevolgen van een permanente status. Anders gezegd is hun respons niet gebaseerd op daadwerkelijke ervaringen maar op persoonlijke verwachtingen. De interviews geven dus een verwachting van de waarden bij permanentie weer. Deze verwachtingen zijn geïnterpreteerd aan de hand van bestaande wetenschappelijke literatuur, maar kunnen pas daadwerkelijk worden getoetst wanneer Woldwijk een permanente status krijgt. Vervolgonderzoek na een eventuele permanentie is daarom nodig om vast te stellen in hoeverre deze verwachtingen overeenkomen met de praktijk.

Ondanks dat dit onderzoek beperkingen bevat, wordt de kwaliteit van het onderzoek versterkt door het gebruik van verschillende onderzoeksmethoden. Dankzij enerzijds kwantitatieve en kwalitatieve methodes en anderzijds literatuurstudie en documentanalyse, wordt er op breed vlak bevindingen gedaan die met elkaar kunnen worden vergeleken en elkaar kunnen aanvullen. Op deze manier wordt de validiteit van de resultaten vergroot en ontstaat er een beter inzicht in de waarden die worden geassocieerd met Woldwijk.

6.3 Aanbevelingen

Naar aanleiding van de bevindingen uit dit onderzoek doen we enkele aanbevelingen voor de gemeente Groningen. Hierbij willen we de gemeente advies geven met betrekking tot de beslissingen die zij moet maken over de mogelijke permanentie van Woldwijk.

Ontwikkel een juridisch kader voor permanentie

De gemeente werkt momenteel aan een juridisch kader voor een mogelijke permanente status van Woldwijk. Op basis van dit onderzoek wordt aanbevolen om daarbij nadrukkelijk rekening te houden met de kernwaarden die bewoners aan Woldwijk toekennen, zoals autonomie en zelfbouw. De huidige juridische kaders waaronder het Bouwbesluit, zijn voornamelijk ingericht op reguliere woonvormen en sluiten daardoor niet altijd aan bij de alternatieve manier van wonen die Woldwijk kenmerkt. Tegelijkertijd heeft de gemeente de verantwoordelijkheid om publieke belangen, zoals veiligheid en ruimtelijke kwaliteit, te waarborgen. Het is daarom aan te bevelen om binnen de bestaande wet- en regelgeving te onderzoeken waar maatwerk of uitzonderingen mogelijk zijn, zodat ruimte voor zelfbouw en experimenteren behouden blijft zonder deze publieke belangen uit het oog te verliezen.

Betrek bewoners bij de uitwerking van permanentie

Uit het onderzoek blijkt dat bewoners vanaf het ontstaan van Woldwijk een actieve rol hebben gespeeld in de ontwikkeling en het beheer van het project. Daarmee hebben zij op een concrete manier invulling gegeven aan de burgerparticipatie die de gemeente bij de start van het project voor ogen had. Juist omdat bewoners veel kennis en ervaring hebben opgebouwd over deze alternatieve woonvorm, wordt aanbevolen hen ook bij de verdere uitwerking van een permanente status nauw te betrekken. Op die manier kan de gemeente

gebruikmaken van de ervaringen en suggesties van bewoners en blijven keuzes aansluiten bij de waarden waarop Woldwijk is gebouwd.

Investeer in de gemeenschap

Uit dit onderzoek blijkt dat de gemeenschap een van de belangrijkste waarden van Woldwijk is. Deze vormt de basis voor gezamenlijke voorzieningen, onderlinge samenwerking en de verbinding met Ten Boer en de omgeving. Tegelijkertijd laat het onderzoek zien dat de drie deelgebieden nog verder naar elkaar kunnen groeien. Daarom wordt aanbevolen dat de gemeente deze ontwikkeling vooral faciliteert, zonder de regie van bewoners over te nemen. De gemeente kan hierbij een ondersteunende rol vervullen door bijvoorbeeld een onafhankelijke procesbegeleider beschikbaar te stellen die bewoners ondersteunt bij het maken van gezamenlijke afspraken, het uitwerken van een organisatiestructuur of het opstellen van contractuele afspraken. Op die manier blijft de verantwoordelijkheid bij de bewoners, terwijl de gemeente de voorwaarden creëert om de gemeenschap op een duurzame manier verder te ontwikkelen. Daarnaast wordt aanbevolen om na een eventuele permanente status te blijven monitoren hoe de relatie tussen Woldwijk en Ten Boer zich ontwikkelt, zodat inzicht ontstaat in de maatschappelijke meerwaarde van Woldwijk voor de omgeving en waar nodig kan worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen.

Borg de betaalbaarheid

Als Woldwijk permanent zou worden, ontstaat er een risico dat dit leidt tot waardeinstijging en speculatie van de tiny houses. Uit de gesprekken met het bestuur volgt dat wonen op Woldwijk erg gewild is, wat mede te maken heeft met de behoefte aan betaalbare huizen die in de maatschappij leeft. Speculatie kan de betaalbaarheid voor toekomstige bewoners bedreigen en daarmee een belangrijke kernwaarde van Woldwijk aantasten. *Het is daarom aan te bevelen dat de gemeente samen met de bewoners onderzoekt welke juridische en organisatorische maatregelen mogelijk zijn om speculatie tegen te gaan. Daarbij kan de gemeente een faciliterende rol vervullen bij het ontwikkelen en vastleggen van afspraken die de betaalbaarheid van Woldwijk ook op de lange termijn waarborgen.*

Monitor de effecten van permanentie

Aangezien er weinig vergelijkbare permanente projecten in Nederland zijn, zou een permanente status van Woldwijk een unieke situatie opleveren. Daarbij kan het project in deze vorm een voorbeeldfunctie zijn voor andere gemeenten in Nederland. Er is namelijk veel vraag naar een alternatieve en betaalbare manier van wonen. Daarom is het zeer waardevol voor eventuele andere projecten om de gevolgen van permanentie structureel te evalueren. De waarden die bewoners en gemeente toekennen aan het project blijven in dat geval een belangrijk uitgangspunt.

Literatuurlijst

Literatuur:

Braun & Clarke 2021

V. Braun & V. Clarke, *Thematic Analysis: a practical guide*, New York City: Sage Publications Ltd 2021.

College van B&W Groningen 2021

College van burgemeester en wethouders van Groningen, *Beantwoording vragen ex art. 38 RvO van GroenLinks, CDA en ChristenUnie over planontwikkeling in en samenwerking met Woldwijk* (collegebrief), 26 oktober 2021.

College van B&W Ten Boer 2014

College van burgemeester en wethouders van Ten Boer, *Raadsvoorstel Woldwijk* (raadsvoorstel aan de gemeenteraad van Ten Boer), 26 november 2014.

Ford & Gomez-Lanier 2017

J. Ford & L. Gomez-Lanier, 'Are Tiny Homes Here to Stay? A Review of Literature on the Tiny House Movement', *Family and Consumer Sciences Research Journal* 2017, afl. 45(4), p. 394–405.

Gemeente Medemblik 2024

Gemeente Medemblik, *Nota van Uitgangspunten Tiny Houses*, Gemeente Medemblik, februari 2024.

Gemeente Olst-Wijhe 2019

Gemeente Olst-Wijhe, *Ontwikkelingsplan Olstergaard*, november 2019.

Gemeente Ten Boer beleidskader 2017

Gemeente Ten Boer, *Beleidskader Woldwijk*, maart 2017.

Gemeente Ten Boer intentieovereenkomst 2017

Gemeente Ten Boer, *Intentieovereenkomst Woldwijk Ten Boer*, maart 2017.

Gemeente Ten Boer & CV Woldwijk 2016

Gemeente Ten Boer & Coöperatieve vereniging Woldwijk u.a., *Samenwerkingsovereenkomst*, 15 december 2016

Gemeenteraad Ten Boer 2015

Gemeenteraad Ten Boer, *Medewerking te verlenen aan het tijdelijk beschikbaar stellen van het gebied Woldwijk voor duurzame initiatieven* (Raadsbesluit), 25 november 2015.

Kuindersma & Boonstra 2005

W. Kuindersma. & F.G. Boonstra, *Methoden van beleidsevaluatie onder de loep. Een zoektocht naar nieuwe vormen van beleidsevaluatie voor het Milieu- en Natuurplanbureau*, Planbureau rapporten nr. 26, Wageningen: Wageningen UR 2005, p. 18.

Mangold, Lee & Zschau 2023

S. Mangold, H. Lee & T. Zschau, 'The "Greening" Effect: How Tiny House Communities Shape Residents' Attitudes and Behaviors toward Sustainability', *International Journal of Business and Social Science* 2023, afl. 14(2), p. 6–15.

Moore 1995

M.H. Moore, *Creating public value*, Cambridge: Harvard University Press 1995.

Raad voor de financiële verhoudingen 2015

Raad voor de financiële verhoudingen, *Advies artikel 12 Ten Boer 2014* (brief aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), 10 juni 2015.

Shahab 2026

S. Shahab, 'Tiny Houses: A Housing Solution or A Planning Problem?', in: K. Bell, E. Foster & S. Satheesh (red.), *The SAGE Handbook of Eco-Social Policy and Politics*, Londen: SAGE 2026, p. 288–300.

Vereniging Bouw-en Woningtoezicht Nederland 2022

Vereniging Bouw- en Woningtoezicht Nederland, *Handreiking tiny houses: Een praktische gids voor de technische toets aan de eisen van het Besluit bouwwerken leefomgeving*, 2022, [nieman.nl](https://www.nieman.nl)

Wilson & Wadham 2023

A. Wilson & H. Wadham, '(Tiny) spaces of hope: reclaiming, maintaining, and reframing housing in the tiny house movement', *Environment and Planning D: Society and Space* 2023, afl. 41(2), p. 330-350.

Bijlagen

Bijlage 1: Datamanagementplan

1. Algemeen	
1.1 Naam & begeleider Vermeld uw naam, de naam van uw begeleider en de datum waarop dit formulier met hem of haar is besproken.	Studenten: Annelien Greydanus, Hanady Ali, Matthijs van den Eelaart, Nanna Kuin, Robert van Dompsele & Tim Lange Begeleider: Dr. Barbara Brink Datum: 12-05-2026
1.2 Beschrijving van het onderzoek Geef een korte beschrijving van uw onderzoek en de centrale onderzoeksvraag	Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de publieke waarden die verbonden zijn aan tiny houses in Woldwijk. Daarbij wordt enerzijds onderzocht welke publieke waarden de gemeente Groningen aan dit project toekent, en anderzijds welke waarden door de bewoners van Woldwijk aan de tiny houses worden verbonden. Vervolgens zullen we onderzoeken in hoeverre deze waarden veranderen wanneer het project een permanent in plaats van een tijdelijk karakter krijgt. Deze doelstelling heeft geleid tot de volgende onderzoeksvraag: Welke publieke waarden worden door de gemeente Groningen en de bewoners van Woldwijk toegekend aan het project Woldwijk, en in hoeverre veranderen deze waarden wanneer het project een permanent karakter krijgt?

2 Gegevensverzameling - Het creëren van gegevens	
Doet u "klassiek" juridisch onderzoek (doctrinair onderzoek)? De gebruikte gegevens bestaan uitsluitend uit openbaar toegankelijke documenten, zoals statuten, arresten, e annotaties, wetenschappelijke artikelen en boeken. Als dit het geval is in uw onderzoek, dan kunt u de rest van de vragen overslaan en direct naar de laatste vraag gaan en het formulier afsluiten. U heeft geen datamanagementplan nodig. Mocht u in een latere fase van uw onderzoek besluiten gegevens te verzamelen, dan moet u de rest van de vragen nog beantwoorden. N.B. zodra u gegevens uit bovengenoemde bronnen gebruikt en bewerkt, bijvoorbeeld om tabellen te maken, wordt dit beschouwd als het creëren van nieuwe gegevens! U heeft dan een datamanagementplan nodig. Als u gegevens creëert in uw onderzoek (primair en/of secundair), vul dan de andere vragen hieronder in.	Ne

3. Ethiek, opslag, delen en archivering	
3.1 Menselijke deelnemers en onderzoeks-ethiek <u>Betreft uw onderzoek de deelname van mensen of de verzameling (verwerking) van persoonsgegevens?</u> Is uw antwoord Ja, dan moet u zich houden aan de ethische regels voor onderzoek met mensen. Gebruik de checklist en het sjabloon voor 'informed consent' dat in de handleiding wordt aangeboden en vul bijlage 3: Persoonsgegevens in. Vraag toestemming aan uw begeleider voordat u aan uw onderzoek begint. Voor meer informatie en hulp over onderzoek met deelnemers kan uw begeleider te allen tijde contact opnemen met de P&S Coördinator Onderzoek.	Ja
3.2 Methoden voor het verzamelen van gegevens Welke methode(n) gebruikt u voor het verzamelen van gegevens? (Selecteer alle keuzes die van toepassing zijn)	• Semigestructureerde interviews • Enquête(s)

3.3 Waar worden de gegevens opgeslagen tijdens het onderzoek? Waar worden de (ruwe) gegevens tijdens het onderzoek opgeslagen? Selecteer alle keuzes die van toepassing zijn)	Anders (leg uit) De gegevens worden opgeslagen in een gedeelde googledrive buiten het netwerk van de RUG. Er zijn geen persoonsgegevens of andere gevoelige informatie opgenomen in de audio-opnamen. Na het transcriberen verwijderen we de audio-opnamen.
3.4 Worden de gegevens opgeslagen na het onderzoek? Worden de (ruwe) gegevens na het onderzoek bewaard? Zo ja, waar? Selecteer alle keuzes die van toepassing zijn)	Gegevens worden na het onderzoek vernietigd, niet opgeslagen
3.5 Delen van gegevens Deelt u de onderzoeksgegevens met anderen dan uw begeleider? Zo ja, geef dan aan met wie.	Nee

4 - Afsluitende vraag	
Heeft u nog andere informatie die niet in dit sjabloon aan de orde is gekomen en waarvan u denkt dat het nuttig is om te vermelden?	Nee

Bijlage 2: Verwerking van persoonsgegevens

A. Categorieën van onderzoekssubjecten Categorieën van onderzoekssubjecten, d.w.z. personen wier persoonsgegevens zullen worden verwerkt Toelichting: onderzoekspersonen kunnen "kwetsbare personen" zijn, afhankelijk van de omstandigheden met betrekking tot het project en/of de onderzoekspersoon. Mensen zijn kwetsbaar in de context van de GDPR wanneer: • Zij niet vrijelijk hun toestemming kunnen geven of zich niet vrijelijk kunnen verzetten tegen deelname aan het onderzoek (bv. studenten die aan een onderzoeksproject moeten deelnemen om studiepunten te krijgen); • Zij niet in staat zijn zich een mening te vormen over de verwerking van hun persoonsgegevens (bv. geesteszieken) • De verwerking van de over hen verwerkte persoonsgegevens hen zou kunnen schaden (bv. de verwerking van politieke meningen van mensen in landen met een onderdrukkende regering)	• Volwassenen (niet kwetsbaar) >18 jaar
--	--

B. Toestemming van de proefpersoon Is geïnformeerde toestemming van de onderzoekssubjecten nodig en wordt deze toestemming gevraagd? Toelichting: toestemming in de context van de GDPR is een vrijelijk gegeven, specifieke, geïnformeerde en ondubbelzinnige aanwijzing dat de betrokkene instemt met de verwerking van zijn persoonsgegevens. Toestemming wordt gegeven door een duidelijke bevestigende handeling van de betrokkene.	Ja. Geïnformeerde toestemming is vereist en wordt gevraagd.
--	---

C. Informeren van de deelnemers Hebt u de deelnemers geïnformeerd over de procedure voor het verzamelen van de gegevens en over alle informatie die van belang kan zijn voor hun beslissing om (niet) deel te nemen aan dit onderzoek, zoals debriefingprocedures? U kunt deze vraag met "Nee" beantwoorden als het om een natuurlijk veldexperiment gaat (zie Help).	Ja
D. Categorieën van persoonsgegevens die zullen worden verwerkt. Selecteer (meer dan één antwoord mogelijk)	Geen bijzondere persoonsgegevens
E. Verstrekkers van persoonsgegevens Wie zal de persoonsgegevens verstrekken die in het onderzoek zullen worden gebruikt? Als de persoonsgegevens door een externe partij (niet zijnde de onderzoeker of de UG) zullen worden verstrekt, omschrijf dan om welke partij(en) het gaat en geef voor elke partij aan of een overeenkomst is getekend	Gegevens worden verstrekt door de onderzoeker
F. Technische/organisatorische maatregelen Kies welke van de volgende beveiligingsmaatregelen worden gebruikt om de persoonsgegevens te beschermen. Zie voor uitleg de website van het DCC	Anonimisering
G. Persoonsgegevens doorgegeven buiten EU Worden er persoonsgegevens doorgegeven aan landen buiten de Europese Economische Ruimte (EU, Noorwegen, IJsland en Liechtenstein)? NB Na 1 mei 2021 is het VK ook een land buiten de EU.	Nee

Wilt u hulp bij het beantwoorden van deze vragen, neem dan contact op met uw begeleider. Uw begeleider kan te allen tijde contact opnemen met de P&S coördinator Onderzoek voor meer informatie of advies.

Contactgegevens P&S coördinator: Maarten Goldberg

E: m.goldberg@rug.nl T: 06 319 830 53

Bijlage 3: Interviewvragen

1. Woldwijk bestaat uit drie gebieden (Tiny House, Staatjevrij en Landjegoed), in welk gebied woont u?
2. Hoelang woont u hier al? Waarom bent u hier komen wonen?
 - a. *Hier is de hoop dat mensen hun waarden gaan vertellen*
3. Wat maakt dat u dit zo belangrijk vindt?
 - a. *Zijn die waarden ook veranderd?*
4. Verwacht u dat de positieve waarden blijven wanneer het project Woldwijk permanent van aard wordt?
 - a. *Eventueel bij deze vraag sturen naar wat diegene verwacht dat andere bewoners zouden doen.*
5. Zijn er ook dingen die u minder leuk vindt of die u soms tegenvallen aan het wonen op Woldwijk?
 - a. *Hier zoeken we naar de negatieve waarden*
6. Denkt u dat deze minder leuke kanten zullen veranderen of misschien verdwijnen als Woldwijk een permanent karakter krijgt?
7. Verwacht u dat er nieuwe uitdagingen of negatieve aspecten kunnen ontstaan wanneer het project permanent wordt?

Bijlage 4: Codeerlijst

Waarde/code	Definitie
Dicht bij de natuur +	Wonen in directe nabijheid van groen/natuur
Ecologisch wonen NU +	Wonen met zo weinig mogelijk milieubelasting
Ecologisch wonen DAN +	Wonen met zo weinig mogelijk milieubelasting
Zelfvoorzienend wonen NU +	Zelf voorzien in bijv. energie en water
Zelfvoorzienend wonen DAN +	Zelf voorzien in bijv. energie en water
In een hechte gemeenschap wonen +	Wonen met sterke sociale banden en onderlinge betrokkenheid
Leren van elkaar NU+	Kennis, ervaringen en vaardigheden met elkaar delen
Leren van elkaar DAN +	Kennis, ervaringen en vaardigheden met elkaar delen
Conflict in gemeenschap NU -	Spanningen of botsende belangen tussen bewoners
Conflict in gemeenschap DAN -	Spanningen of botsende belangen tussen bewoners
Gelijkheid +	Eerlijke behandeling en gelijke kansen voor bewoners
Monisme NU -	Geen ruimte voor verschillende leefwijzen en opvattingen
Monisme DAN -	Geen ruimte voor verschillende leefwijzen en opvattingen
Pluralisme NU +	Ruimte voor verschillende leefwijzen en opvattingen
Pluralisme DAN +	Ruimte voor verschillende leefwijzen en opvattingen
Autonomie NU +	Zelf keuzes kunnen maken over wonen en leven
Autonomie DAN +	Zelf keuzes kunnen maken over wonen en leven
Flexibel wonen, zonder regels bouwen NU +	Vrijheid om woning en woonvorm zelf vorm te geven
Flexibel wonen, zonder regels bouwen DAN +	Vrijheid om woning en woonvorm zelf vorm te geven
Betaalbaar wonen nu +	Haalbare en lage kosten
Betaalbaar wonen DAN +	Haalbare en lage kosten
Flexibel wonen, klein wonen +	Bewust kiezen voor een kleine woonruimte

Zekerheid NU +	Duidelijkheid over de toekomst
Zekerheid DAN +	Duidelijkheid over de toekomst
Veiligheid +	Gevoel van sociale, fysieke veiligheid
Investeren bij permanent; natuur +	Bereidheid om te investeren als het project blijft bestaan
Investeren bij permanent; geld/bouwen +	Bereidheid om te investeren als het project blijft bestaan
Investeren bij permanent; gemeenschap/tijd +	Bereidheid om te investeren als het project blijft bestaan
Verbondenheid met Ten Boer NU +	Gevoel van binding met het dorp en omgeving
Verbondenheid met Ten Boer DAN +	Gevoel van binding met het dorp en omgeving
Woonplaats: Tiny house	
Woonplaats: Staatjevrij	
Woonplaats: Landjagoed	
Communicatie NU +	Besluitvorming via overleg en instemming (consent methode)
Communicatie DAN +	Besluitvorming via overleg en instemming (consent methode)
Voorbeeldfunctie voor andere projecten NU +	Woldwijk als voorbeeld voor vergelijkbare initiatieven/andere gemeenten.
Voorbeeldfunctie voor andere projecten DAN +	Woldwijk als voorbeeld voor vergelijkbare initiatieven/andere gemeenten.
Gescheiden van het dorp leven DAN -	Risico dat Woldwijk los gaan staan van Ten Boer.
Verbondenheid met Ten Boer NU +	Binding tussen Woldwijk en Ten Boer
Verbondenheid met Ten Boer DAN +	Binding tussen Woldwijk en Ten Boer
Verlies van flexibiliteit, bouwen DAN -	Het risico dat permanente status leidt tot meer bouwregels.
Verlies van flexibiliteit, overig DAN -	Het risico dat permanent wonen leidt tot minder ruimte voor alternatieve leefvormen.
Overwaarde/verkoopwaarde uit gemeenschap trekken DAN -	Financieel voordeel halen zonder terug te geven aan de gemeenschap.
Kinderen opvoeden dicht bij de natuur NU +	Kinderen grootbrengen in groene en kleinschalige omgeving.
Kinderen opvoeden dicht bij de natuur DAN +	Kinderen grootbrengen in groene en kleinschalige omgeving.
Woonduur in Woldwijk: minder dan 1 jaar	
Woonduur in Woldwijk:1-2 jaar	
Woonduur in Woldwijk:2-5 jaar	
Woonduur in Woldwijk:6-10 jaar	
Woonduur in Woldwijk: vanaf het begin	
Duurzaam bouwen DAN +	Duurzaam bouwen, door recyclen en / of zorgen voor zo min mogelijk belasting op de natuur.

JOUW MENING TELT

Vul deze korte vragenlijst in
met betrekking tot de
waarden van Woldwijk.

Het invullen duurt maar een paar minuten
en jouw mening maakt het verschil.

SCAN ME

Dankjewel voor je bijdrage!

Bijlage 6: QR-Code

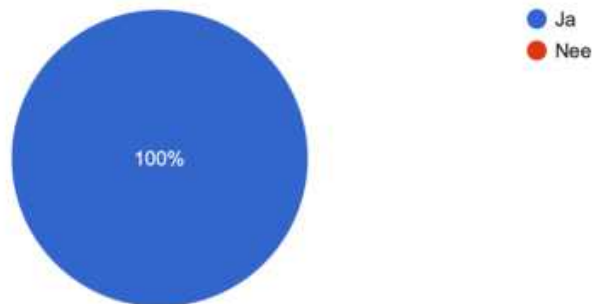
Bijlage 7: Enquête

Hallo, wij zijn studenten van de RUG. Voor ons afstudeerproject doen wij onderzoek naar de waarden die gekoppeld zijn aan het project Woldwijk en of die waarden veranderen als het project permanent wordt. Dit onderzoek doen wij in opdracht van de gemeente Groningen.

Het invullen zal ongeveer 5 minuten duren. Alvast hartelijk bedankt voor uw medewerking!

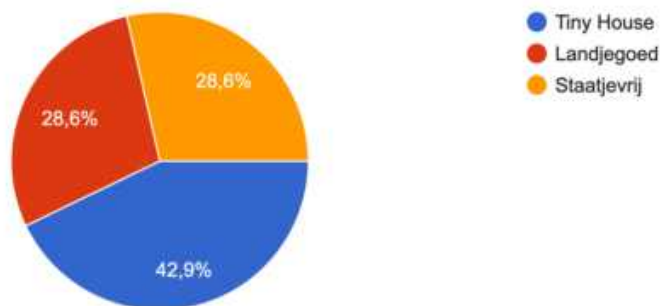
Alle informatie wordt anoniem verwerkt. Geeft u hier toestemming voor?

15 antwoorden

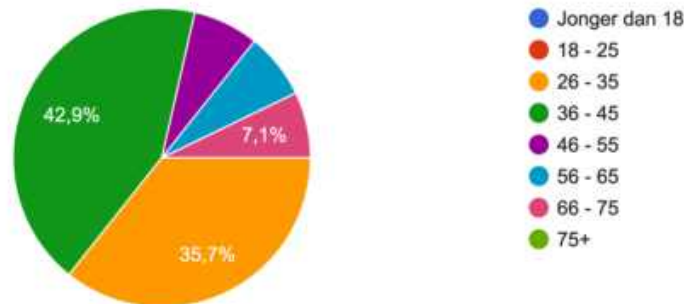
Woldwijk bestaat uit drie gebieden, in welk gebied woont u?

14 antwoorden

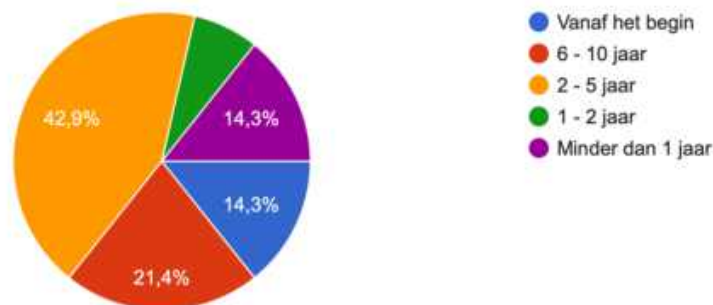
Wat is uw leeftijd?

14 antwoorden

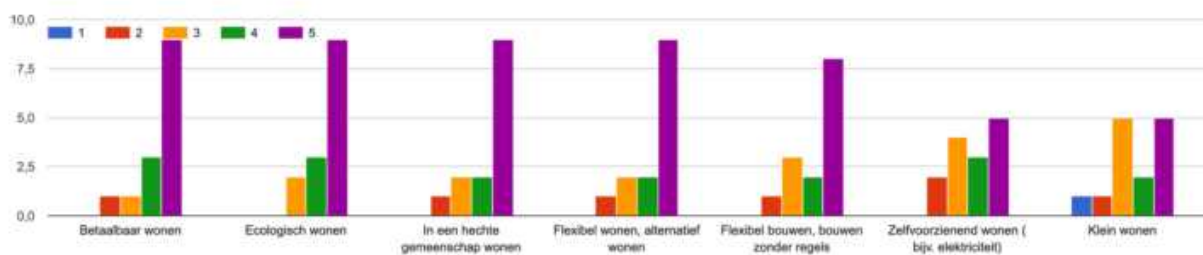

Hoe lang woont u in Woldwijk?

14 antwoorden

Hieronder ziet u een lijst met waarden die vaak worden gekoppeld aan Tiny Houses. Geef per waarde aan hoe belangrijk die voor u is (1 = helemaal niet belangrijk, 5 = zeer belangrijk).

Zijn er andere waarden die u belangrijk vindt en die niet in de vorige vraag voorkwamen?

10 antwoorden

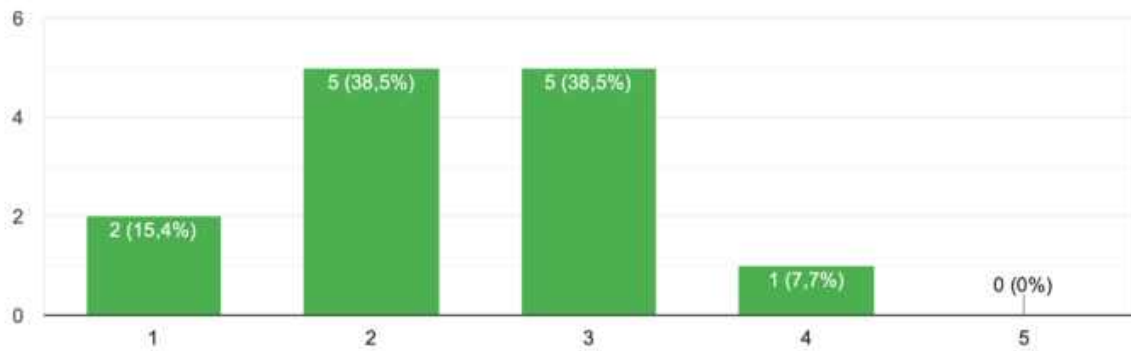
Wonen binnen een sociale cohesie met je omgeving Woldwijk, maar ook het dorp. En dat je met zijn allen bezig bent om een alternatieve manier van samenleven vorm te geven, waarin we eigentijdse oplossingen vinden voor bijvoorbeeld lokale voeding, duurzaam bouwen, jongerenwerk, ouderenzorg, kunst en cultuur. En dit alles gemengd tot een levendig en veerkrachtig geheel als antwoord op krimpproblematiek.

Laten zien dat het ook anders kan

Meer in het ritme van de natuur en de seizoenen leven. Dus je dagelijkse behoeftes aanpassen naar wat er beschikbaar is aan energie e.d. in het seizoen

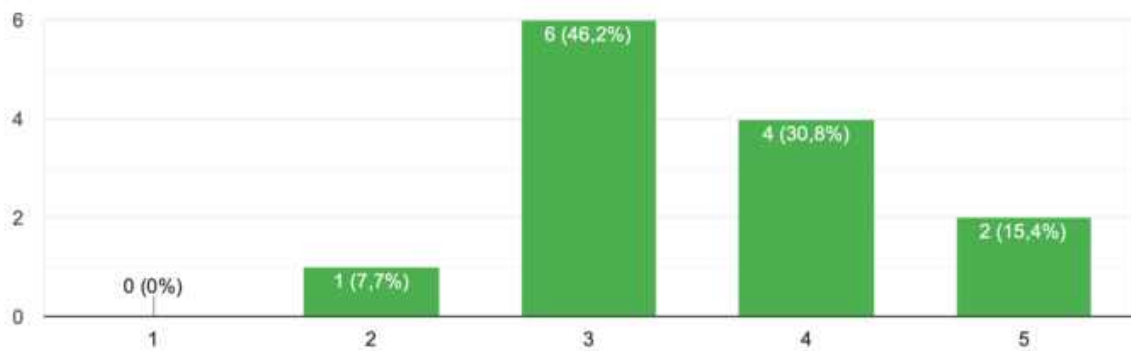
De positieve waarden die ik ervaar hangen samen met het tijdelijke karakter van het project.

13 antwoorden

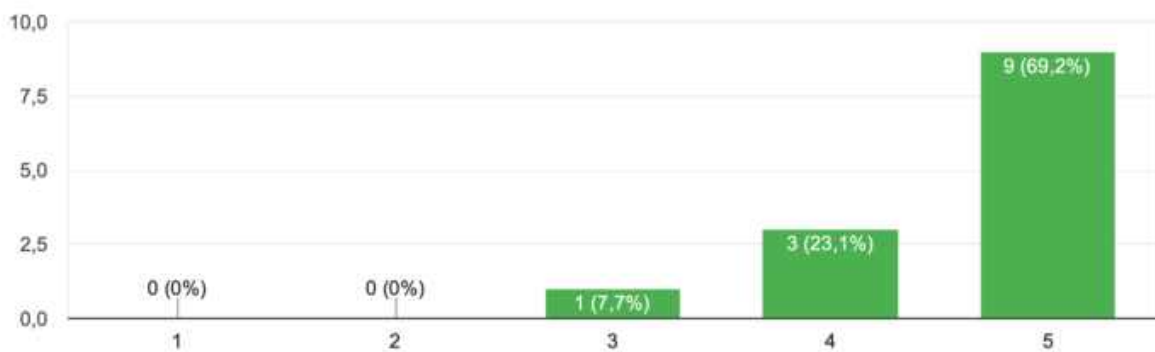
De negatieve waarden die ik ervaar hangen samen met het tijdelijke karakter van het project.

13 antwoorden

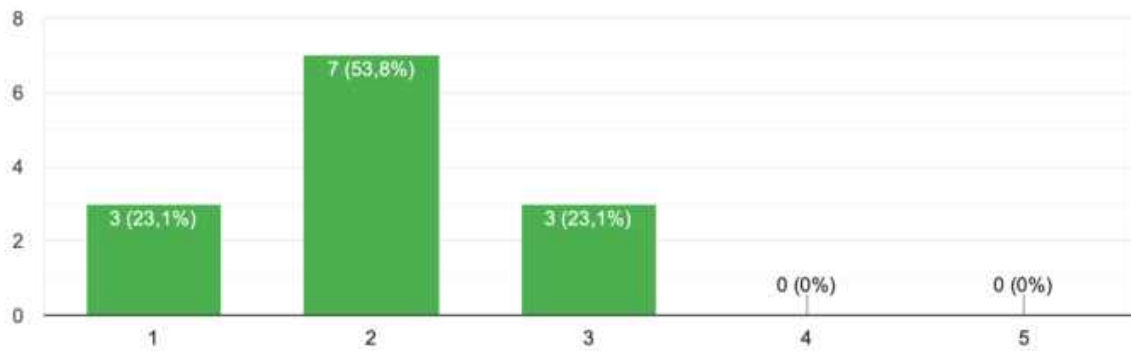
De positieve waarden zullen blijven wanneer het project permanent wordt.

13 antwoorden

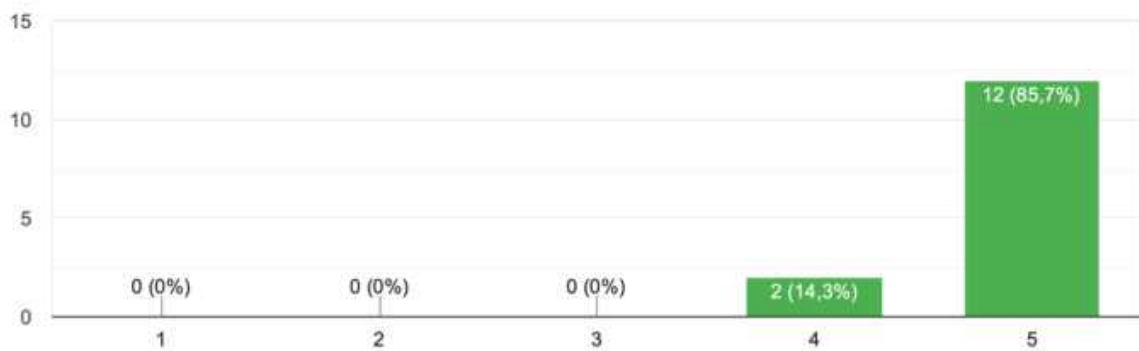
De negatieve waarden zullen blijven wanneer het project permanent wordt.

13 antwoorden

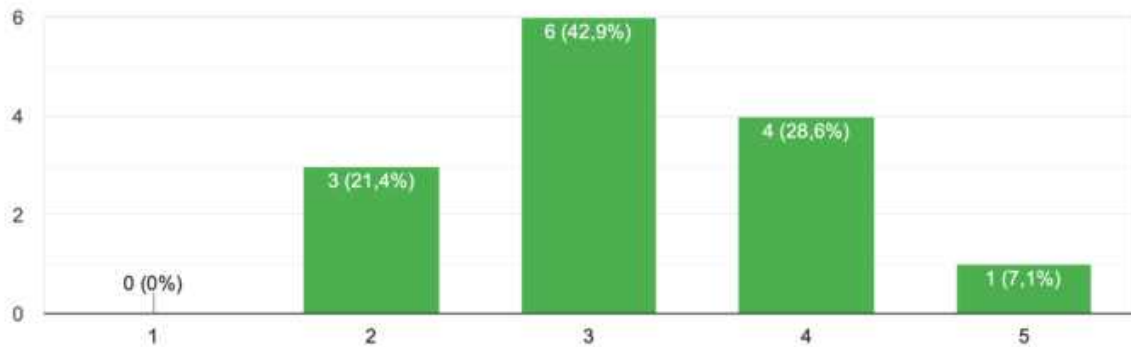
Wanneer het project permanent wordt, zullen nieuwe positieve waarden ontstaan. (Bijv. meer zekerheid of stabiliteit)

14 antwoorden

Wanneer het project permanent wordt, zullen nieuwe negatieve waarden ontstaan. (Bijv. meer regels of hogere kosten)

14 antwoorden

Welke nieuwe waarden (negatief en/of positief) verwacht u te zullen ontstaan als het project permanent wordt?

13 antwoorden

Meer mogelijkheden tot investeren in bijvoorbeeld een zelfvoorzienende infrastructuur (energie), betere ontsluiting en paden, hogere kwaliteit over het algemeen.

Hoop op een hogere betrokkenheid van bewoners als we permanent worden en nieuwe spelregels verzinnen over inzet, toewijding en betrokkenheid op Woldwijk in relatie tot betaalbaar wonen. Als je goedkoopt woont, hoef je minder te werken en daarvoor mag je wel iets terug doen voor je omgeving.

Meer rust, en meer verdieping in de relatie met de mensen en met de plek

Meer meningsverschillen maar ook meer rust

Meer zekerheid, dat dit invloed heeft op (permanenter) keuzes en dingen die aangelegd of gebouwd gaan worden.

Ik denk dat de gemeenschap en de wil te investeren in een mooi Woldwijk (voor bewoners en bezoekers) nog meer zal groeien.

Hoop het niet, maar mogelijk hogere kosten. Ik hoop het ook niet, maar mogelijk gaan mensen hun huis voor veel geld verkopen (gebeurd nu soms al). Dit moeten we dan ondervangen.

Zekerheid

Stabiliteit, rust, meer zekerheid

Speculatie op de huizen prijzen (negatief)

Duurzaam investeren mht o.a. energie en gezamenlijke voorzieningen (positief)

Welke van de huidige aanwezige waarden verwacht u het meest te zien veranderen zodra het project permanent wordt?

11 antwoorden

Ik hoop dat de permanente betaalbaarheid van woningen geborgd wordt in permanente regelgeving. Dit geeft rust en duidelijkheid en voorkomt speculatie.

Vrijheid om het alternatief te leven, een alternatief wat in mijn ogen een oplossing is voor veel maatschappelijke problemen.

Duurzaamheid en waarde van huisjes en grond (eigenaarschap bv weer teruggeven aan de natuur)

Meer eenheid, minder onrust, beter te maken besluiten. Bestaanszekerheid is een belangrijk aspect!

De wil meer te investeren in de een mooi Woldwijk

Meer investeringen die mooi zijn op langere termijn, zoals goede infrastructuur, bordjes, maaibeeld, geen versloebing (hangt ook van de mensen af), maar ik denk dat men meer geneigd is geld en energie te investeren in het een mooie plek maken.

Hechtere gemeenschap, flexibel wonen

De wil om nog meer te investeren in Woldwijk kan groeien

Duurzaamheid

Positief: stabiliteit en zekerheid

Nog ecologischer

Heeft u verder nog opmerkingen of aanvullingen over dit onderwerp?

7 antwoorden

Het zou fijn zijn als elke gemeente een deel van zijn grondgebied open zou stellen voor een zelfde initiatief als woldwijk.

Denk dat het goed is als er snel duidelijkheid komt om uit dit vacuüm te komen.

nvt

Het hangt allemaal heel erg af van hoe je het ondervangt en regelt, of negatieve aspecten doorgang blijven vinden en/of juist positieve aspecten worden gestimuleerd. Duidelijke afspraken, regels, contracten, informatie bij nieuwe bewoners etc.

Voor ons als nieuwe bewoners is het van belang dat de investering die wij doen niet voor niets is (geld, maar zeker ook tijd en energie in deze woonplek). De onzekerheid of wat je investeert uiteindelijk weg moet, is voor ons het grootste negatieve punt van deze plek. Dit soort wooninitiatieven dragen bij aan een betere samenleving, helpt bij het oplossen van woningnood, en geeft ruimte aan mensen die niet gelukkig worden van een rijtjeshuis of flat.

Nee

Het draait allemaal om verwachtingen en afspraken. Je kunt niet om sterke regels heen